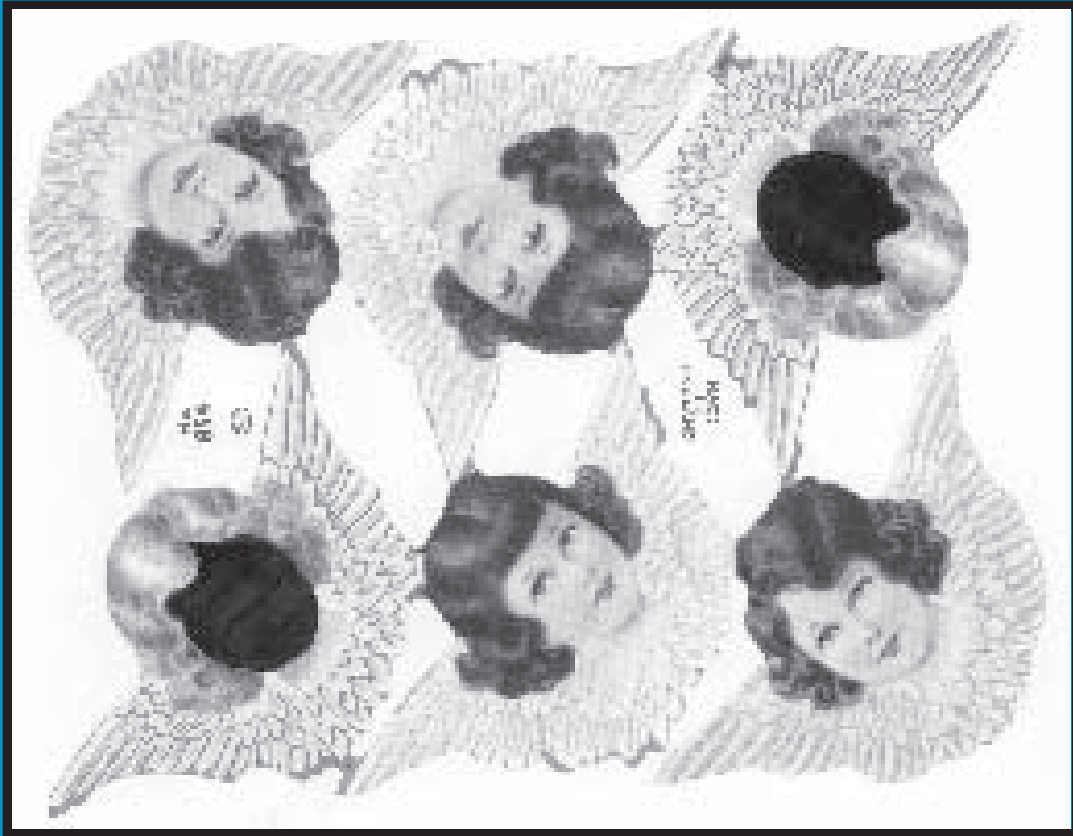

Nr. 5 • 2004 •

TEMA: ENGLE OG DÆMONER

TEMA-ARTIKLER: Hvad siger Bibelen om åndsmagter?
• Fra Helvedes blækhus

• Besættelse og åndsuddrivelse

Udkommer seks gange om året:

1. jan., 1. mar., 1. maj, 1. juli, 1. sep., 1. nov.

Redaktion:

Ebbe Kaas, lærer (redaktør). Sneppevej 12, 6880 Tarm. E-mail:
lisbetkaas@mail.tele.dk

Ditte Olsen, Hillerød (redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Faste medarbejdere:

Ole Andersen, sekretær, Frederikssund

Peter Fredensborg, sognepræst, Billund

Jacob Kofod-Svendsen, cand.teol., København

Anne-Lene Midjord Olofson, adjunkt, Klaksvig, Færøerne

Peter O.K. Olofson, cand.teol., Klaksvig, Færøerne

Hans Erik Nissen, cand.teol., Hornbæk

Svend Erik Petersen, adjunkt, Ringkøbing (illustrationer)

Annette Rasmussen, socialrådgiver, Haslev

Benedikte Schmidt, København (illustrationer)

Hjemmeside: www.budskabet.dk

Pris:

Abonnement: kr. 210,-

For unge under uddannelse: kr. 120,-

Udgiver og ekspedition:

Luthersk Missionsforening,

Industrivænget 40, 3400 Hillerød,

Tlf. 48 20 76 60

d1m@d1m.dk

Tryk: Øko-Tryk 96 94 04 11

Layout: Ditte Olsen

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

ISSN 0901-4802

indhold

B U D S K A B E T

I. september 2004

5

På vej ind	2
Leder: Kontekstualisering.....	3
TEMA	
Hvad siger Bibelen om åndsmagter?.....	5
Besættelse og åndsudrivelse.....	10
Fra Helvedes blækhus.....	14
Troslære	
Åbenbaring og fornuft.....	18
Tro i tiden	
Hvad skaber og nærer troen?	22
En billedbog i fire dele.....	25
Det kristne liv som forkyndelse.....	28
Mindeord.....	31
Jubilæum	
Kristeligt gymnasium	32
Puls	
Eventyrligt.....	34
Giv dem et kursus!.....	35
Bøger	
Research om tro	

På vej ind...

I bogen "I Believe in Satans Downfall" skriver Michael Green bl.a. : "Satan kaldes i Ef. 2,2 "hersker over luftens rige.." en ejendommelig titel, der i flyets barndom gjorde, at nogle fromme mennesker ikke ville flyve. Men nej, det er jo heller ikke sådan, at Helvede er "nede". Det handler selvfølgelig ikke om geografi, men om et verdensomdømme. Fortidens mennesker tænkte på "afgrunden" som slutstedet for Satans og hans engle, men luften og atmosfæren mellem himmel og jorden, som scenen for hans nuværende aktivitet. I Ef. 6,12 fremstiller Paulus ham som overhovedet for magterne og myndighederne, verdensherskerne i dette mørke, ondskabens åndsmagter i himmelrummet. Symbolikken antyder Satans situation "midt imellem". En rebel, der er bandlyst fra Guds trone, men trods alt en stærk kraft, som der må regnes med - langt mægtigere end mennesker".(citater slut)

De tre artikler om temaet giver en god og sober tilgang til dette vanskelige emne. Der stilles skarpt på mange ting, som flere nok går og spekulerer over.

Udover de faste artikler og et par PULS har Budskabet i dette nummer en artikel af Søren Pedersom om det levede livs som forkyndelse.

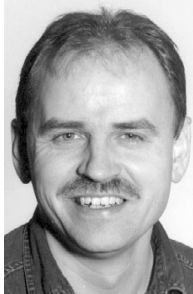
I løbet af de næste numre vil cand. teol. Christian Maymann skrive en lille serie artikel med udgangspunktet i Johannes Åbenbaring. Christian Maymann underviser på LMH i dette skoleår, bl.a. netop i Åbenbaringsbogen.

I løbet af 2004 har vi bragt en række artikler fra BUDSKABETS 140 årige historie. I dette nummer gengives en leder fra 1971, hvor daværende redaktør Frode Thorngreen skriver om behovet for et Kristeligt Gymnasium. Netop i disse dage fejrer KG i Ringkøbing sit 25 års jubilæum. Her fra BUDSKABETS side ønskes KG tillykke med de 25 år og Guds velsignelse over fremtiden.

Jeg håber, at de fleste læsere vil finde artiklerne givende og gode. God læselyst.

Ebbe Kaas

Kontekstualisering

Af Mikkel Vigilius

Vi lærer til stadighed nye ord. Et ord, som anvendes med tiltagende hyppighed blandt kristne i vores del af verden, er 'kontekstualisering'.

Ordet kommer som regel på bane i forbindelse med en argumentation for, at vi har brug for nye arbejdsformer og strategier i det kristne arbejde. Man påpeger da, at vi er kaldet til at forkynde evangeliet ind i vor egen tid og kultur – vor egen kontekst.

Den kontekst, vi befinder os i, er anderledes end f.eks. den kontekst, som missionsforeningerne blev til i for halvandet hundrede år siden. Missionsforeningernes traditionelle arbejdsformer og strategier blev udviklet i og passede til den oprindelige kontekst, men de passer ikke nødvendigvis lige så godt til vores kontekst.

Det er vores udfordring til stadighed at bearbejde vore ydre former, så de passer til vor egen tid og giver vantro mennesker de bedst mulige betingelser for at møde og høre evangeliet ind i deres situation og hverdag. Vi må med andre ord praktisere 'kontekstualisering'.

Så langt vil de færreste være uenige. De ydre arbejdsformer i missionsarbejdet har til stadighed ændret sig i forhold til konteksten – og må gøre det.

Allerede hos apostlene ser vi, at de anvender forskellige strategier, prædikenopbygninger, sprogbrug og billedbrug afhængig af, om de forkynder for jøder eller for hedninger.

Videre frem i kirkens historie ser vi en stadig udvikling af nye arbejdsformer og formidlingsformer i missions-

arbejdet. Både reformationen, pietismen og vækkelserne i 1800-tallet bragte mange nye former med sig. Det samme gjorde det 20. århundrede – og som regel uden indre brydninger i missionsforeningerne. Men netop inden for de sidste par årtier er der gang på gang opstået debat om nye former og strategier i missionsarbejdet.

Hvorfor denne debat?

Er det, fordi en gruppe missionsfolk helt har mistet det historiske perspektiv og holder fast ved én bestemt traditionel arbejds- og forsamlingsform med en indædt modvilje mod enhver fornyelse af formerne?

Der findes vel sådanne folk, der er reserverede over for stort set enhver forandring af det tilvante. Men hos de fleste missionsfolk mærker man alligevel en klar forståelse for, at arbejdets former må være i stadig udvikling – for evangeliets skyld.

Der synes således ikke at være uenighed om, *hvorvidt* vi skal praktisere kontekstualisering. Debatten drejer sig om, *hvordan* vi kan gøre det på en sådan måde, at vi bevarer den evangeliske klarhed, bibelske sandhed og åndelige kraft i vores arbejde.

Kontekstualisering er ingen ufarlig beskæftigelse. Det viser historien med al tydelighed.

Når vi i dag hører 'rationalismen' og 'liberalteologien' nævnt, vækker det ikke positive associationer hos bibeltro kristne. Vi ved, at disse bevægelser førte en kødelig tænkning ind i kirken, som udhulede og dræbte troen hos mange. Hvad vi måske ikke så ofte tænker på, er, at begge bevægelser havde et missionerende sigte.

De var båret af sorg over, at så mange mennesker forlod kirken, og tog sigte på at formidle evangeliet på en 'kontekstuel' måde, så samtidens vantro kunne opleve kristendommen relevant, sympatisk, fornuftig og forståelig. Skulle samtidens mennesker nås, måtte det ske ved en forkyndelsesform, der ikke blev ople-

vet for alvorlig, skarp og udfordrende, men lys, positiv og æstetisk stimulerende.

Det skulle ske ved gudstjenester, der ikke var for indforståede og ikke gravede for dybt i Bibelen og i centrale lærespørgsmål, men rettede sig mod og var forståelige for folk uden klassisk kristen tro og kundskab. Det måtte ske gennem en menighed og forkyndere, der kunne bevise kristendommens kraft til at løfte mennesker og give dem et bedre liv. Og det måtte ske ved en forkyndelse, der ikke talte for stærkt om synd og nåde, men lagde vægt på opmuntrende budskaber og på at vise, at Gud var relevant i forhold til tilhørernes erkendte problemer og længsler.

Ad denne vej blev kirken drænet for åndelig kraft og levende tro – og sognekirkerne blev tømt! Det skete først omkring år 1800 og dernæst omkring år 1900. Nu er der atter gået 100 år. Er det underligt, at nogle frygter, at historien vil gentage sig?

Hvordan undgår vi, at vore kontekstualiserings-bestræbelser fører os ind i en ny opløsning af vores teologi, tro og åndskraft til ubodelig skade for missionsarbejdet? Hvordan kan vi bedrive ret og god kontekstualisering, så vi kan være redskaber for Guds riges udbredelse og Guds frelsende gerning i vor tid og kultur?

Det spørgsmål finder vi *ikke* svar på ved hjælp af mennesketanken! Gud har jo netop valgt at udbrede sit rige og udfolde sin frelsende kraft i verden på en måde, som er helt ubegribelig, og virker tåbelig for mennesketanken. I samme grad, som vi lader os lede af menneskelige tanker om det mest hensigtsmæssige og effektive, står vi derfor i alvorlig fare for at glide ud af Guds gerning.

Guds handlemåde er kun begribelig for troen, og den er kun åbenbaret for os i Skriften. Når vi læser om apostlenes missionspraksis og lægger øre til deres vejledning i åndelig kraftfuld missionsvirksomhed, må vi gang på gang undres. Vi ser, at Guds Ånd lader sine tjenere arbejde på en helt anden måde, end vi umiddelbart ville finde det hensigtsmæssigt.

Nogle eksempler:

- Apostlenes forkyndelse til ikke-kristne er ikke let, lys og behagelig i sin form, men udfordrende, myndig, skarp – og kærlig. Den skaber modstand – og vækkelse! (Se f.eks. ApG 2, 14-40; 7,2; 13,16-52)
- Apostlene præsenterer aldrig Gud som den store hjælper i forhold til menneskers erkendte problemer, men afdækker straks deres dybeste og egentlige problem: synden og Guds vrede! (Se f.eks. ApG 3,12-26; 4,8-12; 17,22-31)
- Apostlene lægger ikke vægt på en æstetisk stimulerende prædikenform. De frygter tværtimod optagethed af formen. Den ydre form skal tjene til én ting: at tydeliggøre budskabet! (1 Kor 1,18-2,5; 2 Tim 2,2)
- Alle ydre former og alle dele af forkyndelsen sigter på at lede tilhørerne hen til evangeliet om Jesu frelsergerning på korset. Det er et dybt anstødeligt ord, men heri er frelseskraften! (Rom 1,16; 1 Kor 1,18)
- Apostlene mener ikke, at menigheden og forkynderne skal eller kan virke imponerende. Deres rigdom er en usynlig skat i Kristus. Denne skat kan alene åbenbares af Ånden – gennem ordet! (1 Kor 1,26-31; 2 Kor 4,1-18)
- Gudstjenesten i NT retter sig ikke mod de vantro, men mod de troende. Den er deres åndelige kraft- og fornyelsescenter, hvor de udrustes til at være levende vidner om Jesus i hverdagen! (1 Kor 14,16; 1 Pet 3,15)

Mange andre eksempler kunne nævnes. Men disse er tilstrækkelige til at vise, at vi må nære den dybeste mistillid til vor egen menneskelige tænkning om, hvad der er effektivt og hensigtsmæssigt i missionsarbejdet. Vil vi tage del i Guds arbejde, må vi først spørge ham, hvordan han arbejder – og lade os lede af det!

Vi må tage fat om og arbejde med kontekstualiseringens udfordring. Men det må ske på Skriftens grund og i apostlenes spor. Ellers mister vi uvægerligt den evangeliske klarhed, den bibelske sandhed og den åndelige kraft i vores arbejde!

Tema!

Af Samuel Roswall, Hillerød

For nogle år siden var jeg indbudt til at tale i en københavnsk kirke. Da ordet blev givet frit under kaffen, fik jeg - af stedets præst skulle det vise sig - stillet spørgsmålet: **Tror De på eksistensen af en personlig djævel? Det gjorde præsten tydeligt nok ikke. Og mange har det på samme måde. Men i den virkelige, åndelige verden arbejder Den Onde og Den Gode - Satan og Gud som personer. Det er således ikke nok at tale om noget ondt og noget godt.**

Dæmoner

Mens man kan tale om både gode og onde engle, kan man kun tale om onde dæmoner.

I GT er omtalen af dæmoner meget sparsom. I Moses' afskedssang (5 Mos 32,17) nævnes, at folket ofrede til dæmoner, som ikke er guder. Dæmoner er altså *ikke virkelige* guder - men samtidig *virkelige* åndsmagter, som mennesker kan åbne sig for, dyrke og ofre til - i stedet for den eneste *virkelige* Gud. Se også Sl 106,34ff., hvor det siges, at Israel dyrkede de andre folks gudebilleder. Denne afgudsdyrkelse indebar, at

Hvad siger Bibelen om åndsmagter?

Dæmoner og engle har det tilfælles, at de normalt er usynlige for vores legemlige øjne. Usynlighed betyder dog ikke uvirkelighed. Men det betyder, at en forståelse af deres eksistens og virke er betinget af, at vi indstiller vores antenner på en verden, som i almindelighed ikke er synlig.

Det, som dæmoner og engle har tilfælles, overskygges imidlertid af forskellene mellem dem. For det første er deres arbejdsform meget forskellig. Engle er sendebud, som får en bestemt opgave betroet af deres overordnede - enten Gud eller hans modstander Satan. Anderledes med dæmonerne. De står i Den Ondes tjeneste. Endvidere arbejder dæmonerne oftest på den måde, at de tager bolig i skabninger på jorden.

”de ofrede deres sønner og døtre til dæmonerne”.

Den forståelse bekræftes i NT (1 Kor 10,14ff). En afgud er ikke en virkelig gud, men en virkelig dæmon, en ond ånd.

I NT får vi endvidere sat navn på dæmonernes chef. Satan, Guds modstander, er ondskabens - og dermed dæmoniens - øverste herre. Men under sig har han forskellige ”afdelingschefer” med hver deres funktioner. I Bibelens sidste bog omtales f.eks. folkeforføreren *Dyret* og lederen af den åndelige forførelse *Den falske profet*. De onde ånders - dæmonernes - fyrste kaldes i NT *Beelzebul* (Mark 3,22).

Med Jesu indtræden i vor verden opstod en fornyet åndelig kampsituation. I evangelierne ser vi, at dæmoner huserede i Israel. Det førte til besættelser. Et meget konkret eksempel har vi i Matt 8,28ff, hvor Jesus møder to besatte fra gravhulerne i gadarenernes land. De spørger ham: ”Er du

kommet for at pine os før tiden?” Dæmonerne er sig bevidst, at Jesu magt er større end deres. Endvidere er de klar over, at der kommer en dag, hvor Jesu større magt betyder, at deres arbejdstilladelse inddrages. Den dag henvises de til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle (jf Matt 25,41).

Er dæmoner et social-psykologisk fænomen?

For nogle år siden talte min hustru med en ung mand. For at klare livet gjorde han nu og da brug af euforiserende stoffer. Han gav udtryk for, at han vidste, at Jesus eksisterer. Som han sagde: ”Ikke fordi jeg har mødt ham. Men jeg har mødt Satan, og han frygter for ham. Derfor må Jesus være virkelig”. Mandens erfaring minder egentlig om de situationer i NT, hvor dæmonerne genkender Jesus (se f.eks. Mark 1,24). Endvidere kommer man til at tænke på Jak 2,19, hvor der står, at de onde ånder tror, at Gud er én - og skælver.

Nu er det jo ikke ofte, vi hører om dæmonbesættelser. Og når emnet kommer på banen, vil mange klassificere sådanne fænomener som et produkt af enten menneskelig psyke eller af sociale og kulturelle forhold eller en kombination af begge dele. F.eks. vil socialantropologer give deres forklaring på, hvorfor det i nogle folkegrupper specielt er kvinderne, som synes besatte. Årsagen kan da være, at kvinderne føler sig undertrykte. At blive besat er da deres måde at hævde sig på og skabe opmærksomhed omkring deres identitet, siges det. Hvis det i en anden gruppe er de yngre mænd, der opfører sig som besatte, forklarer man det f.eks. med, at de på den måde udtrykker deres protest mod det

forventningspres, der hviler på dem i det samfund, de er en del af. Eller hvis besættelse forekommer blandt mennesker med lav social status, vil man måske sige, at de agerer besatte for at hævne sig på et sam-

fund, de oplever som undertrykkende.

Jamen, kan der ikke være sådanne ydre grunde til, at dæmonbesættelser finder sted - eller ikke finder sted? Lad os antyde et svar, som ganske vist har et helt andet udgangspunkt.

Tid og sted for dæmonaktivitet

Noget tyder på forhøjet aktivitetsniveau fra Den Ondes side, når Guds rige oplever nybrud. Sådant var det på Ny Testaments tid. Og sådan har det været, når der er brudt ny jord for evangeliet i tidligere hedenske områder. Evangeliet forkynner, at Gud er kommet nær i Kristus Jesus, som er stærkere end hans modstander. Og det fører til åndelig konfrontation, som manifesterer sig synligt og registrerbart.

Med tanke på vor egen kulturkreds melder sig imidlertid et alvorligt spørgsmål: Hvad sker der så, når et folk vender evangeliet ryggen? Kan man svare på det spørgsmål ved at henvise til Jesu ord i Matt 12,43ff? Det er her, Jesus taler om, at en ånd, som er uddrevet, flakker om for at finde et nyt sted at bo. Men hvis det hus, den er uddrevet af, ikke er blevet beboet af en anden, søger den tilbage dertil? Kan sådan en flytning ske, uden at vi lægger mærke til det? Her er det værd at overveje C.S.Lewis' omtale af Djævelens forskellige optræden i forskellige kulturer. I moderne vesterlandsk kultur kan han arbejde mest effektivt, hvis han kan få folk til at tro, at han ikke eksisterer. Anderledes i en hedensk (animistisk) naturopfattelse. Her vil Den Onde i stedet udnytte menneskets trang til at hengive sig til Gud og virke sammen med ham. Det behov for et forhold til Gud, som skaberen selv har givet os, bliver forvrænget, så mennesket åbner sig for modtagelse af afguder i stedet for den sande Gud.

Besættelse som sygdom

Der er ingen tvivl om, at besættelse kan medføre sygdom, både fysisk og psykisk. Men Jesus skelnede mellem ”almindelig” sygdom og sygdom, som stammede fra en dæmon. Da han udsendte de tolv (Matt 10,5ff), skelnede han ved at sige

både ”helbred syge” og ”driv dæmoner ud”. I Mark 6,12-13 læser vi, hvordan apostlene arbejdede: ”de uddrev mange dæmoner”, og ”de salvede mange syge med olie og helbredte dem”. Og i Jesu egen gerning var det på samme måde (jf. Luk 13,31ff). Se også ApG 8,7 og 19,12. Vi ser altså, at sygdomme blev helbredt under håndspålæggelse og salving, mens uddrivelse af dæmoner skete ved befaling til dem om at fare ud.

Men selv om der er en principiel forskel på besættelse og sygdom, kan der være tale om et samspil. Et eksempel har vi i Matt 17,14. En fader kommer til Jesus og siger, at hans søn er månesyg og styrter sig i ild og vand. Diagnosen tyder på epilepsi. Men så står der i v. 18, at ”Jesus truede ad dæmonen, og den fór ud af ham, og i samme øjeblik blev drengen rask”. Beskrivelsen, jf også parallelstederne i Mark 9 og Luk 9, siger os, at der rigtignok var tale om sygdom, men at der samtidig var tale om andet og mere end et almindeligt epileptisk anfald.

Engle

Bibelen lader os forstå, at alle engle oprindelig var Guds gode skabninger (Kol 1,16). De omtales som stjerner, der var vidner til skabelsen (Job 38,7). Bibelen gør ikke meget ud af at beskrive englernes *udseende*. Men der er dog antydninger. Vi kan f.eks. tænke på den engel, der væltede stenen fra Jesu grav. ”Hans udseende var som lynild og hans klæder hvide som sne” (Matt 28,3). Tilsvarende omtales engle i ApG 1,10 som ”mænd i hvide klæder”. Budbringeren til hyrderne på Betlehems marker var som Herrens herlighed (Luk 2,9). Imidlertid siges der meget mere om deres *funktion*. Bibelen omtaler dem som Guds sendebud, der står til hans rådighed. De tilhører umiddelbart en anden orden end det faldne menneske. Mennesket har imidlertid det fortrin, at det er skabt i Guds billede.

Oprindelig var der harmoni i universet. Men den blev brudt. Ondskaben holdt sit indtog i den åndelige verden - og senere i den fysiske. Guds modstander, Satan, blev herefter en personlig magt. Og som vi har set, blev dæmonerne en af

hans hærafdelinger. En yderligere konsekvens blev, at vi herefter kan tale om både onde og gode engle.

Satans engle

Både for teologien og filosofien har det altid været en udfordring at forklare det ondes oprindelse.

For filosofien er det almindelige udgangspunkt, at mennesket er godt. Men hvis mennesket er godt, og det alligevel gør onde ting, må det skyldes onde kræfter udenfor mennesket. Det kan f.eks. være ”samfundet”. Men hvis det er tilfældet, kan samfundet ikke være menneskeskabt. Og så ¼ Man kunne måske også bare sige det med Storm P's ord: ”Mennesket er godt nok på bunden, jamen hvorfor er det så ikke det?”

Men også teologien har problemer. Den kristne teologi har som forudsætning, at Gud er god, og at han er før alt andet. Men hvis Gud er god, og der oprindelig kun var ham, så må det ondes eksistens på en eller anden måde skyldes ham selv. - Man kan ikke være uden forståelse for ham, der tankemæssigt konkluderede: Enten er Gud almægtig, men så er han ond. For alt det onde, der sker, kan jo kun stamme fra den almægtige; eller også er han god, men i så fald er han ikke almægtig, fordi han åbenbart ikke kan hindre det onde.

Vi må erkende, at vi ikke kan svare på spørgsmålet om, hvorfor det onde opstod. Men vi har i Bibelen en antydning af oprindelsens hvordan.

I Ez 28 har vi i poetisk form en gengivelse af Herrens udsagn til Tyrus' leder. I virkeligheden kan v 11-19 være en beskrivelse af Satan som den onde virkelighed bag Tyrus' *konge* - guden Melkart, medens v 1-11 beskriver Tyrus' historiske *fyrste*. Hvis den forståelse er rigtig, har vi i afsnittet en beskrivelse af Satans fald. Han var oprindelig en af Guds betydelige engle; ”en salvet kerub”, indtil der blev fundet uret hos ham. Hans hjerte blev hovmodigt over hans skønhed, og da blev han forstødt fra ”gudebjerget”. Fra da af blev han til Satan, dvs. Guds modstander, der forsøgte at vinde magt og herredømme ved at optræde i Edens have i skikkelse af en slange. Ligesom Tyrus' konge hos profeten

Ezekiel kan være et billede på Satan, kan det hos profeten Esajas være Babylons konge, der er et billede på Satan (Es 14,12ff.)

Faldet i engleverdenen kan have dannet baggrund for Elifaz' ord til Job om, at Gud finder fejl selv hos englene (Job 4,18). Se endvidere 2 Pet 2,4, der lader forstå, at Satan rev dele af engleverdenen med sig i faldet. På den baggrund giver det mening, at Jesus talte om fortabelsen, som er beredt for "Djævelen og hans engle" (Matt 25,41).

Noget tyder på, at Satan også efter sit fald har haft adgang til Guds trone (Job 2,1f.) Men det er tydeligt, at han på et tidspunkt jages ud af den himmelske verden (Joh 12,21). Det er ikke gået stille af. Der blev faktisk krig i himlen (Åb 12,7ff.) Efter at have tabt det slag er Guds modstander magthaver på jorden, han er denne verdens fyrste (Joh 16,11). Det var også som sådan, at han fristede Jesus med magten over jorden, for, som fristeren sagde, den er overgivet til mig (Luk 4,6).

Der findes altså en englehær, som står til rådighed for Guds modstander, Satan. Derfor er det heller ikke underligt, at Paulus i Ef 6,12 opfordrer de troende til at iføre sig Guds fulde rustning. "Thi for os står kampen ikke mod kød og blod, men mod myndigheder og magter, mod verdensherkerne i dette mørke, mod ondskabens åndemagter i himmelrummet". Disse engle eller magter skal dog ikke kunne skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus (Rom 8,38-39).

Guds engle

Lad os prøve at finde deres bibelske arbejdsbeskrivelse. De omgås Gud og står til hans rådighed. Derfor er de meget vidende (2 Sam 14,20). Når Gud vil overbringe mennesker et bestemt budskab, kan han bruge engle. Vi kan

i den forbindelse tænke på kaldelsen af dommeren Gideon (Dom 6,11ff.) eller på budskabet til Maria om Jesu fødsel (Luk 1,26). Han kan også betjene sig af engle, når han vil komme betrængte mennesker til hjælp. Det var tilfældet, da det drejede sig om hans egen søn (Matt 4,11 og Luk 22,43). Men det gælder også generelt, når han vil komme nogle til undsætning (1 Mos 19,11 og ApG 5,19) eller vil trøste (1 Kong 19,5) eller beskytte (Sl 91,11). I det hele taget er engle "tjenende ånder, der sendes ud for at hjælpe dem, som skal arve frelsen" (Hebr 1,14).

Engle kan endvidere betegnes som himmelske kampfotter, se f.eks. 1 Kong 22,19 og Matt 26,53. I sammenhæng hermed kaldes Gud for Hærskarers Herre. Engle kan også være særlige skytsengle. Tænk f.eks. på Dan 10,13 og 20-21, hvor Persiens og Grækenlands engle omtales tillige med Israels engel Mikael. De små har også deres engle (Matt 18,10). I den første menighed så man det tilsyneladende sådan, at de troende havde hver deres skytsengel (ApG 12,15).

Til en beskrivelse af engleverdenen hører også, at der tilsyneladende er tale om hierarki og rangorden. F.eks. omtales Israels engel som ærkeenglen Mikael (Jud 9, se også 1 Thess 4,16). Endvidere nævnes serafer (Es 6,2), keruber (Sl 80,2), tronengle (Åb 5,11), hærengle (Jos 5,14).

Herrens engel

En særlig opmærksomhed bør rettes mod Herrens engel. Flere steder tales der om "en Herrens engel". Der menes da blot en af Herrens engle. Anderledes når der står "Herrens engel". I nogle tilfælde optræder han nærmest som identisk med Herren selv og taler ikke blot i Guds navn, men som Gud i første person, se f.eks. 1 Mos 16,7 ff., 22,11 og 2 Mos 3,2. Nogle steder træder han frem som forskellig fra Gud, medens der andre steder ikke er denne skelnen, se f.eks. Zak 3,1. I Zak 1,12 taler Herrens engel direkte til Gud selv (Hærskarers Herre). På en eller anden dunkel måde er det som om, Kristus i GT optræder som Herrens engel. Noget tilsvarende gør sig gældende med hensyn til ham, som kæmpede med Jakob, jfr. 1 Mos 32,23ff. Her omtales han blot

som ”en mand”. Interessant er det i øvrigt, at denne mand i den jødiske tolkningslitteratur opfattes som Messias.

Synlige engle

Langt ind i kirken mangler der tro på den åndelige verdens realiteter. En præst, som det sidste år er blevet meget kendt, har i øvrigt omtalt engle som himmelsk fjerkræ. Men den, som har fået betroet en opgave med at formidle det bibelske budskab, må gøre det i en levende bevidsthed om den åndelige verdens realitet - med den dertil hørende kamp. Fanden er løs. Det sagde Peter allerede i oldkirken (1 Pet 5,8). Det er han ikke i mindre grad i dag. At den åndelige verden er usynlig, skal ikke få os til i naivitet at negligere den.

For resten er den ikke altid usynlig. I sjældne tilfælde viser englene sig synligt. Det er f.eks. sket, når Gud i særlige situationer har villet beskytte dem, som hører ham til. Vi kan tænke på 2 Kong 6,11-17. ”Frygt ikke, der er flere på vores side end på deres!” Sådan sagde Elisa, da Gud på hans bøn åbnede hans tjeners øjne, så han så, at bjerget var fuldt af ildheste og ildvogne rundt om Elisa. Det var himlens hær, der blev synlig. Fra Ny Testaments tid kan vi nævne apostlenes fængselsophold, som er omtalt i ApG 5,17ff. En engel trådte til om natten og åbnede fængselsporten og førte de fængslede ud, for at de kunne prædike på tempelpladsen.

Endelig kan vi nævne afdøde DMS-missionær, Olga Kristensen, der var udsendt til Kina i 40 år. Hun har fortalt, at

hun i midten af 1940’erne gav ly til nogle kvinder, som var blevet mishandlet af soldater. Om natten drog tropper hærgende gennem den gade, hvor missionsstationen lå. Men ingen prøvede at tiltvinge sig adgang til stationen. Senere blev missionæren klar over grunden. For nogle dage efter kom der nogle og spurgte, hvad det var for nogle lysende skikkelser, der havde stået på stationens kirke. De lignede mennesker, men var det ikke, sagde de. Gud kan altså bestemme, at hans sendebud bliver synlige, når det hører til deres opgave.

Noget tyder på forhøjet aktivitetsniveau fra Den Ondes side, når Guds rige oplever nybrud.

Der findes en englehær, som står til rådighed for Satan.

Når Gud vil overbringe mennesker et bestemt budskab, kan han bruge engle.

Gud kan bestemme, at hans sendebud bliver synlige, når det hører til deres opgave

Samuel Roswall f. 1938

pens. funktionschef.

Redaktør af Budskabet 1972-81.

Formand for Ordet og Israel 1984-2001.

Prædikant og forfatter, har senest udgivet bogen:

Tro til livet, LogosMedia 2003

Besættelse og åndsuddrivelse

Af Bent Houmaa Jørgensen, Silkeborg

På trods af, hvad man kan se på TV, har afdødes ånder ingen reel magt over levende menneskers liv. De ånder, der virkelig kan gøre skade, er Satans onde ånder. Men de kan aldrig besætte et Guds barn. For han tilhører Jesus, som har besejret alt det onde.

Denne artikel bygger først og fremmest på det bibelske vidnesbyrd samt på de erfaringer, jeg selv har gjort af dette vidnesbyrds sandhed og virkelighed.

Hvad er en ånd?

Med 'ånd' menes et ulegemligt væsen / en personlighed i den for os usynlige åndelige verden. At det er en ånd, og at den er usynlig, betyder ikke, at den er mindre virkelig, end de personer, vi fysisk ser og omgås til hverdag. Og når overskriften for artiklen da hedder 'Besættelse og åndsuddrivelse', så må det være klart, at vi i denne sammenhæng med ordet 'ånd' mener et væsen i den åndelige verden, som står Gud imod, og som derfor angriber og forsøger at ødelægge kronen på Guds skaberværk: mennesket. Disse ånder er (til forskel fra Guds engle) totalt underlagt Satans herredømme, men er alligevel selvstændige væsner (jf. Mark 3,22-23 og Matt 25,41).

Mennesket er skabt af Gud, og derfor hører det ham til som hans retmæssige ejendom. Når ånderne derfor går ind og tager kontrollen over et menneske, så må der være tale om besættelse, for de trænger ind på fremmed grund. Og for at dette menneske igen

kan sættes fri af den Ondes magt, så må ånden eller ånderne uddrives (nogle gange er der mere end én). Det kan virkelig ske – og sker den dag i dag – i Jesu navn! Det kan ske, ganske enkelt fordi Jesus er den stærkeste og har sejret over Djævelen og al hans magt (Hebr 2,14-18). 'Ånd' er altså i denne sammenhæng lig med en af Satans engle – også kaldet en dæmon, en ond ånd eller en uren ånd (jævnfør Judas 1,6; 2 Pet 2,4).

Pga. dokumentarudsendelser i TV, hvor man ser diverse medier (healere, spiritister, clairvoyante osv.) i aktion og hører deres fortolkning af tilværelsen, så er den forståelse blevet udbredt hos mange, at der med ånder først og fremmest er tale om afdødes ånder, som ikke har fået fred og derfor huserer på jorden. Dette syn finder jeg ikke noget bibelsk belæg for. De afdødes ånder er enten i pine i dødsriget eller hviler i Abrahams skød (er 'hjemme hos Herren'). I særlige tilfælde kan dødemanere (f.eks. clairvoyante) få kontakt til en afdøds ånd (jf. 1 Sam 28,8-14), men det betyder ikke, at disse ånder har reel magt over menneskers liv og kan bevæge sig rundt på jorden. At søge kontakt med en afdøds ånd bringer derimod et menneske under stærk påvirkning af mørkets magter og vedkommende kan efterfølgende få store problemer med dæmoners ødelæggende indflydelse.

Hvad er besættelse?

Med 'besættelse' menes, at en ånd tager kontrollen over et menneske – mere eller mindre. Det vil sige, at den trænger ind i menneskets inderste personlighed og trænger denne

personlighed mere eller mindre i baggrunden og derfor mere eller mindre nu kontrollerer dette menneskes liv. Der sker en undersøgelse af menneskets vilje og dermed en forvrængning af dets personlighed. For at forstå det, som på denne måde sker på det åndelige plan usynlig for det fysiske øje, kan vi drage en sammenligning med, hvad der f.eks. kan ske, der hvor en mand eller en kone optræder som en hustyrant og med magt bestemmer alt i sin ægtefældes og sine børns liv, så de ingen frihed har til at tænke selvstændigt. Eller det kan sammenlignes med, at ét land besætter et andet land.

Den åndsbesatte kan opleve hver eneste nat at have forfærdelige mareridt og er derfor om morgenen mere træt, end da han / hun gik i seng. Eller der er bestemte slags kød eller fisk, som den besatte ikke kan spise uden at kaste op. Ånden kan forlange, at den besatte bruger røgelse eller bærer bestemte amuletter om håndled, hals eller mave. Ånden kan sommetider drive den besatte til vanvid, så vedkommende forsøger at tage livet af sig selv. Der er altså tale om et liv i slaveri og frygt, hvor den besatte hele tiden er optaget af at gøre ånden tilpas og undgå at vække dens vrede.

At være besat er således en meget voldsom og forfærdelig ting, og det er normalt ikke noget som sådan bare uden videre sker fra det ene øjeblik til det andet. Generelt er alle mennesker i én eller anden forstand genstand for Guds beskyttelse, og den Onde har ikke bare frit spillerum. ”Gud lader det regne over både gode og onde” (Matt 5,45) og ”Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte” (Luk 19,10).

Når der i Ef 2,2 står, at ikke-kristne mennesker ”lader sig bestemme af denne verdens tidsalder (*tidsånd*) og af ham (*Djævelen*), som hersker over luftens rige, den ånd, der stadig virker i ulydighedens børn”, så betyder det ikke, at de er besat af Djævelen, men at de følger deres egne lyster og lader sig styre af det, som denne verden sætter højt, og det, som denne verden accepterer.

Da denne verden ikke kender Jesus, så er den i den Ondes vold (1 Johs 5,19; Joh 12,31). Det betyder, at mennesker, selv

om de ikke er besat, alligevel er bundet af mørkets magt (Kol 1,13). De er vredens børn (Ef 2,3), hvilket vil sige, at de er på vej imod Guds dom og Guds vrede, hvis ikke de hører Guds kald og Guds evangelium og lader sig frelse af Jesus.

Neutralitet er altså ikke muligt i forholdet til Jesus. Det er et enten eller. Netop i en sammenhæng hvor Jesus underviser om Djævelen og om åndskamp konkluderer han blandt andet følgende: ”Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder.” (Luk 11,23).

En regulær besættelse opstår normalt kun der, hvor et menneske (eller dets forældre, hvis der er tale om et barn) selv aktivt søger kontakt med ånde verden – enten via medicinmand eller åndedyrkelse, som det sker i Afrika, eller via okkulte eller nyreligiøse kredse og diverse såkaldte medier, som det sker i Danmark.

Gud har klart og utvetydigt forbudt og advaret os imod at søge kontakt med den åndelige verden (Se f.eks. 5 Mos 18,9-15). Hvis vi vil kontakte noget, vi ikke kan se / noget, der er større end os selv / noget i den usynlige verden, så skal vi søge Gud selv. Og ikke en hvilken som helst Gud, men Gud sådan som han har åbenbaret sig selv i sin søn Jesus Kristus. Alt andet er afgudereri. Påkalder vi Jesus Kristus, så påkalder vi den sande og levende Gud.

Enhver anden form for kontakt til den åndelige verden, som den f.eks. forekommer i nyreligiøse eller okkulte kredse og igennem diverse medier, er farlig, for man bringer sig selv under indflydelse af mørkets kræfter, kræfter, som er langt stærkere og snedigere end os mennesker (1 Kor 10,14+19-22; 2 Kor 11,3-4+13-15; Ef 6,10-12). Danskere bliver narret i stor stil, fordi de ikke erkender Djævelens eksistens, hans magt og hans virkemetoder.

Hvis man vil have eksempler på, hvilken ulykke (besættelse) noget sådant kan føre til i en dansk sammenhæng, så vil jeg henvise til Ingerlise Provstgaards vidnesbyrd i bogen ”Med ført hånd” (Lohse) eller Marianne Aggers vidnesbyrd i bogen ”Ånden i hånden – jeg troede det var Gud” (Lohse). Sidstnævnte har et efterskrift af sognepræst Mogens P. C. Svendsen, Kølkær ved Herning, som giver en kortfattet, men

god indføring i de ting, som også denne artikel handler om.

Personlig er jeg overbevist om, at en kristen ikke kan være besat. Vi finder ikke et eneste eksempel eller nogen antydning af det i NT. At Judas blev besat hang sammen med hans frafald, han vendte Jesus ryggen. Nogle argumenterer med, at mennesket består af ånd, sjæl og legeme, og at det derfor skulle være muligt at have Guds ånd i ånden, men en ond ånd i sjælen og legemet. En sådan opsplitning af mennesket opererer Skriften ikke med. Mennesket er en helhed. Ånd, sjæl og legeme hænger sammen og indvirker på hinanden. ”Den, der ikke har Kristi Ånd, hører ikke ham til” står der i Rom 8,9b (se også 1 Kor 12,12-13). Og hvis et menneske har Kristi ånd / Helligånden (den stærkeste ånd!), så kan det menneske umuligt have andre ånder i sig (jævnfør Luk 11,19-23 og Kol 2,15).

Når det så fortælles, at mennesker, efter at de blev personligt kristne, senere fik uddrevet dæmoner, som hang sammen med det liv, de tidligere havde levet, så må der findes en anden forklaring:

- 1) Der kan være tale en psykisk helbredelse
- 2) Der kan være tale om at blive sat fri af et dæmonisk angreb (jf. kristnes voksende brug af skriftemålet)
- 3) Der kan være tale om, at et menneske har antaget troen uden at modtage Helligånden, jævnfør de to specielle beretninger i AgG 8,14-17 og 19,1-6. Fra min missionærtid i Tanzania har jeg flere gange hørt om Masaikvinder, som efter endt dåbsundervisning blev udfriet fra dæmoner under selv dåbshandlingen.
- 4) Der kan være tale om, at en ny kristen, f.eks. på grund af

tidligere tætte kontakter til mørkets kræfter, bukkes under for disse kræfter igen på grund af frygt og manglende oplæring i den kristne tro. Det har jeg set eksempler på i Tanzania, hvilket bekræfter Jesu

ord i Luk 11,24-28.

Afsløring af en besættelse

Hvordan kan man konstatere, at der er tale om en besættelse? I sin egen virksomhed skelnede Jesus helt klart imellem besættelse og andre former for svaghed, lidelse og sygdom. Jævnfør f.eks. Matt 4,23-24, hvor de syge er delt op i forskellige grupper. To af de græske ord, som er brugt i Matt 4,23-24, kan faktisk godt rumme psykisk lidelse ('malakian' og 'basanizo'), og ét af dem ('basinizo') er faktisk brugt i en sådan betydning i 2 Pet 2,8: 'pintes hans retfærdige sjæl'. Dertil kommer, at det på grundteksten er ekstra understreget, at Jesus helbredte *al* lidelse. Så det er her de psykisk relaterede sygdomme er at finde i NT, og ikke i gruppen 'besatte', sådan som mange moderne psykiatere vil hævde.

Det er vigtigt i denne forbindelse også at nævne, at dæmonbesættelse en gang i mellem kan have nogle fysiske ytringer, som til forveksling ligner en almindelig fysisk sygdom så som døvhed eller blindhed (jf. Matt 12,22 og Mark 9,17+25-27). Endvidere kan der også være nogle mentale udslag, som ligner symptomer, man normalt forbinder med psykisk sygdom eller en psykiatrisk lidelse. Disse forhold gør, at det nogle gange kan være svært at afgøre, hvad der egentlig er galt med et menneske.

I Danmark er der som en negativ følge af det moderne samfund mange psykisk syge mennesker. Til gengæld er regulære dæmonbesættelser ikke er særlig udbredt. Derfor skal man være meget forsigtig med at stille diagnosen 'dæmonbesættelse'. Nogle gange kan der være tale om en kombination af noget psykisk eller psykiatrisk og en besættelse.

Når Jesus sendte disciplene ud med myndighed til at uddrive onde ånde, så forudsætter det, at han også satte dem i stand til at afsløre og afgøre, hvornår der var tale om onde ånder! Tre ting er vigtige, når det gælder at stille den rigtige diagnose: en grundig sjælesørgersk samtale (eller flere), bøn (jf. Matt 17,21) og en vurdering af den syges reaktion i mødet med det hellige (bøn i Jesu navn, salmesang, bibelen, tros-

bekendelsen, nadveren, præsten m.m.). Dertil kommer, at man har den nødvendige ydmyghed og om nødvendigt rådfører sig med andre. I England har man i kirken teams, som tager sig af mennesker, der plages af dæmoner. I disse teams indgår ud over præster og evangelister også kristne læger, psykologer og psykiatere. Noget lignende kan man møde i USA.

Åndsuddrivelsens nådegave

Alle kristne har myndighed over fjendens hær (Luk 10,19; 1 Pet 5,9), men både erfaringen og NT peger i retning af, at der er nogle kristne, som Gud på en speciel måde bruger og udruster til tjenesten med at udfri mennesker fra onde ånder. Og til denne udrustning hører normalt også evnen til at bedømme og afsløre, om der virkelig er tale om onde ånder, eller om det drejer sig om noget andet. I listerne over nådegaver (som i øvrigt ikke er fuldstændige) finder vi ikke direkte nævnt én der hedder "...til at uddrive dæmoner", men indirekte er der to forhold, som peger klart i retning af eksistensen af en sådan nådegave.

1) I forbindelse med missionsbefalingen lover Jesus: "Og disse tegn skal følge dem, der tror: I mit navn skal de uddrive dæmoner, de skal tale med nye tunger, ... de skal lægge hænderne på syge, så de bliver raske." (Mark 16,17-18). Hvis vi sammenligner dette ord med Paulus' undervisning om nådegaverne i 1 Kor 12,4-6+11+27-30, bliver det klart, at ligesom det ikke er alle, der har nådegave til at tale i tunger og til at helbrede, så er det altså heller ikke alle, der har fået udrustning til at uddrive dæmoner. Men nogle har! Det ligger helt klart i Jesu løfte. Altså hører det til én af nådegaverne!

2) Der er gode grunde til at hævde, at der med nådegaven: "kraft til at gøre mægtige gerninger" (1 Kor 12,10a+29) først og fremmest tænkes på uddrivelse af dæmoner. Har man oplevet, hvordan et menneske kan plages og pines af dæmoner, og derefter været vidne til, hvordan dette menneske blev sat fri i Jesu navn, og set, hvordan vedkommendes liv blev forvandlet så at sige fra den ene dag til den anden, ja, så er

man ikke i tvivl om, at der her er tale om en mægtig gerning!

Det er også, hvad vi når frem til, når vi ser nærmere på NT's brug af ordet 'mægtig gerning'. Ordet nævnes nemlig tre gange i en treklang i NT sammen med 'undere og tegn' (ApG 2,22; 2 Kor 12,12 og Hebr 2,4). Da ordet 'tegn' altså bruges synonymt med ordet 'mægtig gerning', så er det interessant, at Jesus i Luk 11,16 + 20-23 omtaler netop dæmonuddrivelse som et tegn! Ud fra NT's sprogbrug og anvendelse af ordet må jeg derfor konkludere, at dæmonuddrivelse betragtes som en mægtig gerning.

Åndsuddrivelse i praksis

Lad mig afslutte med i punktform at nævne nogle vigtige ting i forbindelse med en åndsuddrivelse:

En sjælesørgerisk samtale er absolut nødvendig før en udfrielseshandling (eller efter, hvis der er tale om en akut situation, hvor der må handles her og nu). I samtalen kan der f.eks. indgå følgende ting:

- a) Er der virkelig tale om besættelse? Lyt, spørg, bed. (Rådfør dig evt. med andre).
- b) Er vedkommende blevet behandlet for en psykiatrisk lidelse eller psykisk sygdom? Hvordan har virkningen evt. været?
- c) Er vedkommende villig til at bryde med det gamle liv og tro på Jesus og følge Jesus? (at det sidste ikke skal blive værre end... Luk 11,24-26)
- d) Information om hvordan udfrielseshandlingen skal foregå. Er vedkommende indforstået med det?
- e) Skriftemål

Selve udfrielseshandlingen (kan foregå i vedkommendes hjem, i missionshuset eller i kirken):

- a) Samtidig forbøn fra andre i menigheden.
- b) Uddrivelsen kan tage fra få minutter til mere end ét år (det sidste hører til undtagelserne).
- c) Det er vigtigt at være flere med (modne kristne!), men én

leder udfrielseshandlingen (helst én med den nødvendige udrustning og erfaring - nådegave).

- d) Det afgørende er ikke et bestemt ritual, men Jesu nærvær og Jesu indgriben. Matt 12,28 og Luk 11,20! Vores fortrøstning skal være til Jesus og ikke til en bestemt måde at gøre det på, ellers havner vi let i det magiske.
- e) Gennem bøn, læsning af Guds ord og lovsang påkalder vi Jesu navn og byder ham velkommen i blandt os.
- f) Fra Guds ord læses steder, der taler om Jesu almagt, hans sejr på korset, hans blod og sår og hans udfrielse af mennesker da han gik hernede.
- g) Lederen begynder derefter at byde dæmonen om at fare ud i Jesu navn Samtidig er de andre vendt mod Jesus i stille bøn eller lovsang
- h) Der kan være brug for at nogle er opmærksomme på at beskærme den besatte mod at komme til skade i tilfælde af voldsomme reaktioner

Samværet kan afsluttes med nadveren, hvis udfrielsen har fundet sted. Det er derefter vigtigt med et nyt netværk for den udfriede! Og vigtigt med fortsat forbøn, sjælesorg og oplæring i den kristne tro!

Bent Houmaa Jørgensen f. 1957

Missionæruddannet på LMM 1980.

Missionær for LM i Tanzania 1983-1997.

Afdelingsmissionær i Østjylland og LM-prædikant på landsplan siden 1997.

Har du spørgsmål til artiklen, er du velkommen til at maile:

benthoumaa@mail.dk

„Djævelen, den hovmødige ånd, kan ikke holde ud, at man gør nar af ham“

Thomas More

I fiktionens form har Lewis anskueliggjort, hvordan Guds modstander: Satan med hele hans åndehær utrætteligt arbejder på at få så mange mennesker som muligt med sig i fortabelsen. Vi bringer her en smagsprøve fra en stadig aktuel bog.

C. S. Lewis skrev "The screwtape letters" i 1942. Bogen er første gang oversat til dansk allerede i 1945 under titlen: Fra helvedes blækkhus. Disse klip er hentet fra 2. udgave, 2. oplag 1983, Samlerens forlag.

Bogen består af en række breve fra en erfaren djævel, onkel Fangegarn, til hans nevø, Malurt. Fangegarn giver løbende gode råd til nevøen om, hvordan han holder en unavngiven person (patienten) borte fra Gud (Fjenden), så han i sidste ende havner hos Satan i helvede (Vor Fader dernede).

I bogens forord minder Lewis læseren om, at djævelen er en løgner. Og at man derfor "ikke skal gå ud fra, at alt, hvad Fangegarn siger, er sandt, ikke engang ud fra hans eget synspunkt." Endvidere afslører han indirekte sin bevæggrund for at skrive disse opdigtede breve:

"Der er to lige store - men hinanden absolut modsatte - vildfarelse, vi mennesker kan hildes i, hvad djævel angår. Den ene er at lade være med at tro på, at de eksisterer. Den anden er at tro på dem og at føle en overdreven og usund interesse for dem. De for deres part er lige henrykt for begge vildfarelser og hilser en materialist og et menneske fuld af overtro med samme fryd."

Fra Helvedes blækhus

Tips fra en seniordjævel til en juniordjævel om, hvordan man fanger menneskesjæle

Af C. S. Lewis

Indledning og teksudvalg af Ditte Olsen

II

Kære Malurt!

Jeg er stærkt misfornøjet med at høre, at din patient er blevet kristen. Du skal ikke lulle dig ind i forhåbninger om, at du slipper for de sædvanlige afstraffelser; oprigtig talt stoler jeg på, at du i dine bedste øjeblikke ikke engang ønsker det.

Imidlertid må vi se at få det bedst mulige ud af situationen. Der er ingen grund til at fortvivle; hundreder af disse mennesker, som er blevet omvendt i moden alder, er blevet vundet tilbage igen efter et kort ophold i Fjendens lejr og er nu hos os. Alle patientens *vaner*, både åndelige og legemlige, er stadig til gunst for os.

En af vore forbundsfæller for tiden er Kirken selv. Misforstå mig ikke. Jeg mener ikke Kirken, som vi ser den brede sig gennem alle tider og alle lande og med sine rødder i evigheden - frygtindgydende som en hær under vajende faner. Jeg må tilstå, at det er et syn, som gør selv vore dristigste fristerer ilde til mode. Men heldigvis kan disse mennesker slet ikke se det.

Alt, hvad din patient ser, er en halvfædric bygning i imiteret gotisk stil på den nye byggegrund. Når han går ind i den, ser han den stedlige købmand komme nok så slesk og geskæftig hen til ham og række ham en fin, lille bog, der indeholder en liturgi, som ingen af dem forstår, og en lille, laset bog, der indeholder forvanskede gengivelser af en del reli-

giøse digte, hvoraf de fleste er dårlige - og oven i købet gnidret trykt.

Når han kommer til sæde og ser sig om, ser han netop de naboer, han hidtil har søgt at undgå. Det er de naboer, du skal udnytte temmelig kraftigt. Få hans tanker til at flagre frem og tilbage mellem et udtryk som "Kristi legeme" og de ansigter, han faktisk ser for sig på bænken ved siden af. (...)

Takket være Vor Fader dernede er din patient en tåbe. Hvis bare en af disse naboer synger falsk eller har støvler, der knirker, eller dobbelthage eller er mærkeligt påklædt, vil patienten have meget let ved at komme på den tanke, at deres religion derfor må være latterlig på en eller anden måde.

Ser du, på hans nuværende stadium går han rundt med en forestilling om "kristne" som han selv mener er åndelig, men som i virkeligheden for en stor del stammer fra de billeder, han har set. (...) Lad ham aldrig begynde at spørge sig selv, hvordan han egentlig havde tænkt sig, de skulle se ud. Sørg for, at hans sind er uklart nu, så får du hele evigheden til at more dig med at bibringe ham den særlige form for klarhed, som helvede giver.(...)

Jeg har hidtil skrevet ud fra den antagelse, at der ikke er nogen *formufter* grund til, at din patient er blevet skuffet over de mennesker på bænken ved siden af. Hvis der er det - hvis patienten ved, at damen med den latterlige hat er fanatisk bridgespiller, eller at manden med støvlerne, der knirker, er en rigtig gni'er og pengeafpresser - så er din opgave naturligvis så meget lettere. Alt, hvad du så har at gøre, er at passe

på, at patienten ikke kommer til at spørge sig selv: “Hvis jeg, sådan som jeg nu er, kan mene, at jeg i en vis forstand er kristen, hvorfor skulle så de forskellige laster, som de mennesker der henne har, bevise, at deres religion bare er hykleri og vanekristendom?” (...) Hvis du behandler ham på den rig-

tige måde, falder det ham overhovedet ikke ind at spørge sådan.

Din hengivne onkel
Fangegarn

VII

Kære Malurt!

Det undrer mig, at du kunne finde på at spørge mig, om det er af væsentlig betydning at holde patienten i uvidenhed om din egen eksistens. Det spørgsmål har vi fået besvaret af Nederkommandoen, i det mindste hvad angår den nuværende fase i kampen.

Vor taktik går i øjeblikket ud på at holde os skjult. Naturligvis har det ikke altid være tilfældet. Vi står faktisk overfor et frygteligt dilemma. Når menneskene ikke tror på vor eksistens, går vi glip af alle den direkte terrors frydefulde resultater, og vi får ikke skabt nogen mennesker fulde af overtro.

På den anden side, når de tror på os, kan vi ikke gøre dem til materialister eller skeptikere. Ikke endnu, i det mindste. Jeg nærer store forhåbninger om, at vi i rette tid skal lære, hvordan vi skal bære os ad med at gøre deres videnskab så følelsesbetonet og så fuld af myter, at det, der i virkeligheden er tro på os (selv om det ikke går under det navn), vil smyge sig ind i det menneskelige sind, mens det bliver uimodtageligt for troen på Fjenden. “Livskraften”, dyrkelsen af det seksuelle, og nogle af psykoanalysens synspunkter kan her vise sig at være nyttige.

Hvis vi engang bliver i stand til at skabe vort mesterværk, manden, der både er materialist og tror på magi, som ikke simpelt udtrykker, men formeligt tilbeder det, han med et svævende udtryk kalder “kræfter”, mens han benægter, at

der findes “ånder” - så vil slutningen af kampen være i sigte. Men indtil da må vi adlyde vore ordrer. (...)

Jeg havde ikke glemt mit løfte om at overveje, om vi skulle lade patienten blive yderliggående patriot eller yderliggående pacifist. Alle yderligheder, undtagen overdreven hengivelse til Fjenden, bør opmuntres. Ikke altid, naturligvis, men i denne periode. Nogle tidsaldre er lunkne og selvtilfredse, og så er det vor opgave at lulle dem endnu fastere i søvn. Andre tidsaldre, som f.eks. den nuværende, er uligevægtige og tilbøjelige til partivæsen og strid, og det er vor opgave at virke opflammende. (...)

Den holdning, du må være på vagt overfor, er den, hvor verdslige ting først og fremmest betragtes som noget, der giver mennesket lejlighed til at vise lydighed overfor Fjenden. Når du engang har gjort *verden* til et mål og troen til et middel, har du næsten vundet din mand, og det gør kun en meget lille forskel, hvilken slags verdslige mål, han forfølger. Forudsat at møder, piecer, slagplaner, bevægelser, “sager” og kampagner spiller en større rolle for ham end bønner og sakramenter og næstekærlighed, så er han vor - og jo mere “religiøs” (på de vilkår), han er, desto sikrere hører han os til. Jeg kunne vise dig et helt bur fuldt af smukke eksemplarer af den slags hernede.

Din hengivne onkel
Fangegarn

XII

Kære Malurt!

Det er tydeligt, at du gør udmærkede fremskridt. Det eneste, jeg er bange for, er, at du ved at prøve at forcere patientens udvikling vækker ham til forståelse af den stilling, han i virkeligheden befinder sig i. (...) Han må endelig ikke få nogen anelse om, at han nu, om end langsomt, er på vej bort fra solen i en retning, der vil føre ham lige lukt ind i kulden og det yderste mørke.

Af den grund er jeg næsten glad for at høre, at han stadig går i kirke og til alters. Jeg ved, at der også herved lurder farer, men alt andet er bedre, end hvis han opdagede det brud, han har gjort med det liv, han levede de første måneder som kristen.

Så længe han bevarer en kristens ydre vaner, kan vi formå ham til at betragte sig selv som en, der har erhvervet sig et par nye venner og fået nye adspredelser, men hvis åndelige tilstand er omtrent den samme som for halvanden måned siden. Og så længe han tror det, skal vi ikke kæmpe imod den udtrykkelige anger over en bestemt, fuldt erkendt synd, men kun mod den ubestemte, men alligevel urolige følelse af, at han ikke har handlet helt rigtigt i den sidste tid.

Denne tågede følelse af uro må du omgås varsomt med. Hvis den bliver for stærk, kan den vække ham og ødelægge det hele. Hvis du på den anden side helt undertrykker den - hvad Fjenden forresten sandsynligvis ikke giver dig lov til - mister vi en faktor i hele situationen, som vi kan drage god nytte af.

Hvis en sådan følelse får lov at leve, men ikke får lov til at vokse sig uimodståelig stærk og at sætte den virkelige angers blomst, har den en uvurderlig virkning. Den forøger patientens modvilje mod at tænke på Fjenden. Alle mennesker nærer næsten altid en smule af denne modvilje, men når tanken om Ham betyder, at de stilles overfor og får en stærkere fornemmelse af en hel, konturløs sky af halvt bevidst skyld, øges denne modvilje tifold. (...)

Efterhånden som denne tilstand bliver kronisk, bliver du gradvis befriet for det trættende job at sørge for nydelser til at friste ham med. Efterhånden som hans urolige samvittighed og hans modvilje mod at se den i øjnene mere og mere afskærer ham fra al virkelig lykke, og efterhånden som vanden gør de fornøjelser, han finder i den forfængelige verden (...) på én gang mindre nydelsesrige og vanskeligere at opgive (...) vil du opdage, at alting eller ingenting er nok til at fange hans flakkende opmærksomhed. (...)

Al den sunde og udadrettede aktivitet, som vi vil have, han skal undgå, kan vi hindre ham i og *ingenting* give ham i stedet, så han til sidst kan sige, som en af mine egne patienter sagde ved sin ankomst hernede: "Nu indser jeg, at jeg tilbragte den største del af mit liv med *hverken* at gøre, hvad jeg burde, *eller* hvad jeg havde lyst til."

De kristne beskriver Fjenden som en, "uden hvem intetheden har magt". Og intetheden har magt, magt nok til at få et menneske til at øde sine bedste år ikke med synder, der skænker ham nydelse, men med at lade sine tanker flagre omkring noget, han ikke ved, hvad er, og uden han ved, hvorfor han gør det, med at tilfredstille anfald af nysgerrighed, der er så svage, at han kun halvt bliver dem var, med at tromme med fingrene og slå fødderne mod hinanden.(...)

Nu vil du nok sige, at alt dette her er meget små synder, og uden tvivl er du ligesom alle unge fristere ivrig efter at kunne indrapportere en eller anden form for åbenlys ondskab. Men husk endelig, at det eneste, der betyder noget, er, hvor langt du kan føre manden bort fra Fjenden.

Det spiller ingen rolle, hvor små synderne er, bare den ene med den anden er nok til samlet at lempe manden bort fra lyset og ud i intetheden. Mord er ikke bedre end kortspil, hvis kortpil kan klare det. Den sikreste vej til helvede er den, der fører gradvis derned - den, der skrånere jævnt, er blød at træde på, er uden pludselige sving, uden milepæle, uden vejvisere.

Din hengivne onkel
Fangegarn

Åbenbaring og fornuft

Gud er én. Gud er fuldkommen. Gud er almægtig og allestedsnærværende. Derfor er der ingen grænser for Gud. Der er intet sted, hvor Gud begynder, og der er ikke noget punktum. Forholdt det sig anderledes, var Gud begrænset, og da havde han været noget andet end Gud, for da kunne han defineres indenfor bestemte rammer.

Alligevel sætter vi grænser for Gud, når vi beskriver hans væsen og forskellige egenskaber. Det er vi nødt til, fordi mennesker er begrænsede. Jeg vil nævne to eksempler, der illustrerer, at vi må sætte grænser for Gud, hvis vi skal forsøge at erkende hans væsen:

Gud åbenbarer sig på to måder

I Skt. Petersborg kan man stå ved Nevafloden, mens man kigger op på Vinterpaladset. Man ser et byggeri, der strækker sig langs floden. Facaden lyser op med sine sarte pastelfarver, og man aner, at her er tale om ødselhed helt ud over det sædvanlige. Men man kan ikke se ind i paladsets sale. Her må man have en guide, der kan vise rundt, og føre én ind i den overdådige luksus af indretning, arkitektur og kunst. Guiden fortæller, at der er ca. 2000 forskellige sale i Vinterpaladset. Den ene sal rigere udsmykket end den anden. Man nærmest frådser i rigdomme af enhver art, og guiden ynder at fortælle, at der er så meget på museet, at hvis man blot brugte 8 sekunder på at se hver ting, 8 timer om dagen og brugte alle ugens syv dage, ville man være 8 år om at se det hele. Det er med andre ord umuligt at se alt i Vinterpaladset. Men man kan blive guidet igennem sal for sal, og

Af Johnny Sønderbjerg-Madsen

stykkevis kan man erkende, hvilke rigdomme, der er tale om.

Det andet eksempel er hentet fra Det nye Testamente: I antikken brugte man polerede metalplader som spejle. Ridser, ir og buler kunne gøre billedet fra sådan et spejl til en gådefuld gengivelse af virkeligheden. Ville man have et fuldkomment billede af f.eks. sit ansigt, måtte man stykke det sammen bid for bid. Man kunne, pga. spejlets bulede plade, ikke se hele virkeligheden på en gang.

På samme måde erkender vi Gud. Vi erkender ham sal for sal. Men vi kommer aldrig helt til bunds i Guds væsen. Ikke engang i evigheden, hvor vi ganske vist skal se ham ansigt til ansigt (1. Joh. 3, 2), vil vi kunne trænge til bunds i den almægtige og uendelige Guds væsen.

“Endnu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg stykkevis, men da skal jeg kende fuldt ud, ligesom jeg selv er kendt fuldt ud.” (1 Kor 13,12)

Når Gud åbenbarer sig for os mennesker, tager han hensyn til, at vores erkendelse af ham er gjort vanskelig af begrænsninger. Vi kan ikke se alt på en gang, men må erfare i den udstrækning, Gud guider os ind i sine hemmeligheder.

Gud åbenbarer sig på to forskellige måder: For det første i skabelsen og i historien, hvilket kaldes for den naturlige kundskab om Gud. For det andet åbenbarer Gud sig i Ordet, hvilket er blevet kaldt for den kristne kundskab om Gud.

Den naturlige kundskab om Gud

Denne kundskab modtager vi på flere måder. For det første gennem skabelsen, som selv bærer vidnesbyrd om, at den er Guds værk: “For hans usynlige væsen, både hans evige kraft

og hans guddommelighed, har kunnet ses siden verdens skabelse og kendes på hans gerninger". (Rom 1,20)

Her skriver Paulus, at selvom Gud er usynlig, kan han dog ses af mennesker, fordi vi kan se hans hænders værk i skabelsen omkring os.

Gud åbenbarer sig i historien

For det andet: Gennem Guds forsatte handling i historien:

"... og af ét menneske har han skabt alle folk og ladet dem bosætte sig overalt på jorden og fastsat bestemte tider og grænser for, hvor de skal bo for at de skulle søge Gud" (ApG 17,26-28).

Det betyder, at selvom Gud har tilladt, at hedningerne er gået deres egne veje, så har han ikke ladet dem være uden vidnesbyrd om sig selv. Hedningerne er nemlig heller ikke uden Guds omsorg. Desuden har Gud ikke kun skabt alle folkeslag af en stamfader. Gud har også fastsat deres tider og grænser, for at de skulle søge ham.

Gud åbenbarer sig i samvittigheden

For det tredje: Gennem samvittigheden, Guds lov i menneskehjertet, nærmer Gud sig ikke kun udefra, som tilfældet er, når det drejer sig om skaberværket og historiens gang. Gud kommer her fra menneskets eget indre og viser sig som den hellige og retfærdige Gud, der forlanger og lønner det gode og forbyder og straffer det onde:

"For når hedningerne, der ikke har loven, af naturen gør, hvad loven siger, så er de, uden at have en lov, deres egen lov. De viser, at de har den gerning, som loven kræver, skrevet i deres hjerte, og deres samvittighed optræder som vidne, og deres tanker anklager eller forsvarer hinanden" (Rom 2,14-15).

Vi bliver jævnlige belært om, at den, som foretager naturvidenskabelige studier, nødvendigvis må være ateist. Men ateisme er ikke et resultat af, at videnskaben langt om længe har opdaget, at jomfrufødsel er umulig, og at opstandelse fra de døde ikke kan finde sted. Ateismen skyldes derimod, at mennesket har tilbagetrængt sin naturlige kundskab om Gud

(Rom 1,19-20).

Det er ikke sandt, at der ikke findes beviser for Guds eksistens. Derimod er det rigtigt, at der findes mennesker, som ikke bruger den fornuft, Gud har givet dem, til at erkende Guds eksistens med.

Den naturlige kundskab om Gud er, så langt man bruger den rigtigt, god til at få en sand viden om Gud. Selvom den "kun" er naturlig, så er den givet af Gud, og dermed er den en del af den måde, Gud har valgt at åbenbare sig på for mennesker.

Den naturlige kundskabs begrænsning

Den naturlige kundskabs begrænsning er, at den ikke kan føre til andet end dårlig samvittighed. Man kommer til en vis forståelse af Gud og hans lov, men man holder ikke loven af den grund. Resultatet bliver en dårlig samvittighed: (Rom 1, 18 - 20; 32; 2, 15).

At overbevise mennesker om synd og skyld har altid været en opgave, som kun kan løses ved Helligåndens indgriben. Men i dag, hvor det postmoderne menneske er autonomt i forhold til samfund og samvittighed, kan det synes som en endnu større udfordring at overbevise om syndskyld. Dette viser, at den naturlige kundskab om Gud har store brister og slet ikke er tilstrækkelig, når det gælder om at vise vejen til frelse gennem syndserkendelse og modtagelse af syndernes forladelse ved Kristus.

Det er nemlig sådan, at ligesom det er muligt at udvikle sin naturlige kundskab om Gud gennem studier af f.eks. skaberværket, så er det også muligt at armere sit hjerte, så det ikke registrerer dårlig samvittighed o.l. Forhærdelsen, der kaldes syndens bedrag (Hebr. 3, 13), skyldes, at man har villet synden. Et voksende problem i en verden, hvor lovløsheden mere og mere tager over, jf Matt 24,12.

Den kristne kundskab om Gud

Gud åbenbarer sig gennem Kristus: "Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen" (Joh 1,14).

Da Kristus boede iblandt os, talte han ikke uforståeligt. Han sagde ting og gjorde ting, mennesker kan forstå, fordi Gud vil, at vi ved noget sikkert om hans væsen, egenskaber og indstilling til mennesker. Alligevel ved vi ikke alt om Gud. Man kan sige, at Gud er som et palads med uendeligt mange rigt udsmykkede sale. Vi ved kun lidt om det enkelte rum, når vi har været der og er blevet guidet gennem af Helligånden.

Gud er én

Når det gælder mennesker, kan man altid finde noget ved en person, som går igen hos andre personer. Enhver person er en unik skabning. Alligevel har skabelsen altid noget ensartet over sig. Dette princip gør sig ikke gældende for Gud. Gud er enestående. Der er intet andet, der kan sammenlignes med ham: "Jeg er Herren, der er ingen anden, der er ingen anden Gud end mig. Jeg væbner dig, skønt du ikke kender mig" (Es 45,5).

Gud er udelelig

Den augsburgske Bekendelse skriver i den første artikel, der handler om Gud: "... at der er et guddommeligt væsen, som både kaldes og er Gud: evig, ulegemlig, udelelig, af umådelig magt, visdom og godhed, alle tings, de synliges og usynliges skaber og opholder, og at der dog er tre personer af samme væsen og magt og lige evige, Fader, Søn og Helligånd^{1/4}" Når Skriften til trods for, at Gud er udelelig, beskriver Guds øjne, arm, ånde osv. er det billeder, for at vi bedre skal kunne forstå noget om, hvordan Gud er. Vi kan heller ikke beskrive Vinterpaladset i en overskuelig helhed. Vi må tage det stykke for stykke - sal for sal. Og når det er sådan med det skabte, skal det ikke undre, at det i langt højere er sådan med Skaberen (se f.eks. 2. Krøn 16, 9; sl 33, 6).

Gud er uforanderlig

Guds ord beskriver denne egenskab på mange måder f.eks.:

"Himmel og jord skal forgå, men mine ord skal aldrig forgå" (Matt 24,35).

"Løft jeres øjne mod himlen, vend blikket mod jorden her-nede; for himlen skal opløses som røg, jorden skal slides op som klæder, og de, der bor på den, skal dø som myg. Men min frelse varer til evig tid, og min retfærdighed hører ikke op" (Es 51,6).

Vi kan dog godt få den tanke, at Gud af og til skifter holdning. Vi læser f.eks. i 4. Mos. 23, 19, at Gud ikke angrer. Men i 1. Mos. 6, 6 fremgår det, at Gud fortrød, han skabte menneskene. Det ser altså ud som om, at Gud kommer på andre tanker og besinder sig. Et menneske, der ændrer sit syn på noget, er ikke længere det samme menneske. Dette ville også være tilfældet med Gud. Ombestemte Gud sig, ville han ikke længere være den samme Gud. Men vi skal forstå, at det er billeder, der er givet, for at vi skal erkende Gud. Der kan aldrig være tale om, at Gud forandrer sig. Når der er forandring i forholdet mellem Gud og menneske, er det pga. mennesker. Gud er vred eller nådig alt efter, hvordan vi forholder os til hans Ord.

Gud er uendelig

Med denne verdens tre dimensioner (højde, bredde og dybde) kan vi ikke forestille os det uendelige. Vi kan f.eks. ikke se en uendelig høj flagstang for os. Den røde knop må være et sted, tænker vi. Men Gud er uden for vort begrænsede rum, og derfor skal vi vide, at alt er muligt for ham, jf Luk 1,37.

Gud er allestedsnærværende

Det betyder, at Gud er både nærværende og virksom overalt. Han behøver hverken sendebud eller tjenere for at være hvor som helst:

"Hvor skulle jeg søge hen fra din ånd? Hvor skulle jeg flygte hen fra dit ansigt? Stiger jeg op til himlen, er du dér, lægger jeg mig i dødsriget, er du dér." (Sl 139,7-10).

Når Jesus lærer os at bede "Fader vor, du som er i himmelen", betyder det, at Gud er nærværende overalt, sådan som himmelen er nærværende oven over al ting. Men vi må ikke forestille os det som om, Gud dermed har samme eksistens

som de skabte ting. Gud er nærværende, og alt består ved ham, men han er ikke en del af skaberværket, som himlen er en del af skaberværket. At Gud er overalt er en advarsel og en trøst. Der er intet sted, hvor man kan skjule sig for Gud. Og der er heller ikke noget sted, hvor Gud ikke kan finde en ulykkelig, som har brug for hans hjælp og trøst (Sl. 139 7 - 12).

Gud er evighed

Mennesker og engle er skabte væsener. De har en begyndelse, selvom de skal leve som frelste eller fortabte i evighed. Denne begyndelse har Gud ikke. Han har været altid og vil være altid:

“I er mine vidner, siger Herren, min tjener, som jeg har udvalgt, for at I må forstå og tro på mig og indse, at det er mig. Før mig blev der ikke dannet nogen gud, efter mig vil der ingen være” (Es 43,10). “Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste, begyndelsen og enden” (Åb 22,13).

Gud er liv

Gud er i sig selv Livet, og skaber af alt liv: “For ligesom Faderen har liv i sig selv, således har han også givet Sønnen at have liv i sig selv” (Joh 5,26).

“Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om han end dør” (Joh 11,25).

Menneskene har også liv, for det er givet dem at Gud: “Det er ham, der giver alle liv og ånde og alle ting” (ApG 17,25).

Gud er alvidende

“Vor Herre er stor, mægtig i styrke, hans indsigt er uden mål” (Sl 147,5). “thi hans øje rækker til jordens ender, under himlen ser han alt” (Job 28,24).

Det klassiske angreb på læresætningen om Guds alvidenhed går på, at hvis Gud ved alt, hvorfor hindrer han så ikke det onde, før det opstår, så mennesker er fri for at skulle stilles til regnskab for den ondskab, Gud på forhånd vidste, ville udgå fra menneskehjertet? Svaret rummer tre led: For det første ved Gud alt, hvad der vil ske. Ellers var han ikke Gud.

For det andet kan Guds alvidenhed ikke kræves til ansvar for menneskers ondskab. For det tredje skal vi ikke bekymre os om, hvad Gud ved og evt. ikke ved. Vi skal derimod søge Gud og hans nåde, mens det endnu er nådetid, så vil også vi blive frelst fra vort onde sindelag.

Gud er almægtig

Alt er muligt for Gud og intet er umuligt for ham. Derfor er han almægtig: “Ak, Gud Herre, du har skabt himlen og jorden i din store styrke og med din løftede arm. Intet er umuligt for dig!” (Jer 32,17). Se f.eks. også (Matt 19,26).

Kritikken af denne læresætning har ofte været mere spidsfindig end værdig. Vi kender nok alle spørgsmålet: ”Hvis Gud er almægtig, kan han vel også skabe en sten så stor, at han ikke selv kan løfte den?”

Den seriøse beskrivelse af Guds almagt forklarer, at Gud kan gøre alt, hvad han beslutter sig for at gøre. Dette kan Gud gøre vha. naturlovene, eller Gud kan vælge at ophæve naturlovene for at gennemføre sin vilje. Gud er ikke, som vi, bundet til naturens love. Vi skal jo huske på, at naturlovene er et menneskeskabt begreb. Naturvidenskaben har fundet ud af, at der er en bestemt orden i naturen. F.eks. er der et ganske bestemt og ubrydeligt mønster i tyngdeloven. Men Gud har altså magt til at lave om på denne orden og bryde mønsteret, hvis han beslutter sig for det. Se beretningen om Jesus og Peter, der går på vandet Matt. 14, 22 - 33.

Der kunne også nævnes Guds kærlighed, nåde, barmhjertighed, sandhed, godhed, treenighed, kunskab, visdom, osv. Osv. De er alle egenskaber som findes fuldkomment hos Gud. Jo mere vi beskæftiger os med Guds Ord, jo mere ser vi, at Gud har disse karaktertræk.

Vi erkender stykkevis, når Gud åbenbarer sin herlighed for os. Og jo flere stykker vi har om Guds væsen, jo større rigdom er det for os at kende Gud, sådan som han åbenbarer sig i Ordet. Jo flere sale vi har set i paladset, jo rigere forekommer det os at være.

Tro i tiden

Troen er ingen beslutning. At ville være en kristen er nødvendigt for at blive det, men det ikke afgørelsen, der gør dig til det.

Misforståelsen

Lad os først se lidt på følgerne af den opfattelse, at viljen til at tro fører til tro. Da vil det at tro langt på vej kunne sammenlignes med at indmelde sig i et politisk parti. Har man gjort det, står man som medlem, så længe man betaler kontingent. Deltagelse i politiske møder er ikke afgørende. Heller ikke større eller mindre deltagelse i aktiviteterne op til valgdagen. Som medlem er man en af partiets kernevælgere.

Mange kristne mener, at har man sagt ja til Jesus, er ens frelsesag i orden. Jesus støder ikke nogen bort, derfor er der ingen grund til at tvivle på, at man hører ham til. Hvorvidt man kommer til gudstjenester og møder er ikke afgørende. Det er bibellæsning og bøn heller ikke. Vi frelses jo ikke ved noget af det, vi gør. Hvad der skal gøres til vor frelse, har Jesus gjort, og det får vi lov til at regne med.

Hvad bliver resultatet af denne opfattelse? Antallet af dem, der går til gudstjenester og møder, giver svaret. Det er nemlig langt mindre en dem, der har sagt ja til Jesus. Taler du med dem, kan de også fortælle dig, at Bibelen får de meget lidt ud af at læse, og derfor gør de det yderst sjældent eller aldrig, og bønnen er forstummet. Men det betyder ikke,

at de ikke mener, at de stadig er kristne.

Næsten en kristen

Men de er ikke klar over deres sande stilling. Virkeligheden er, at de har været på vej mod troens liv. Det viser deres ja til Jesus. Men de er aldrig ført ind i det. De er alene blevet kristne af navn. En af grundene kan være, at kristne forkyn- dere og ledere ikke har undervist dem sandt om troen, men tværtimod givet dem det indtryk, at deres ja til Jesus indebar, at nu stod alt vel til med dem.

Har en synder taget den afgørende beslutning at ville være en kristen, står Satan i fare for at miste en af dem, han kalder sine, og da må han anvende al sin list for at hindre, at det skal ske. Da nytter det ikke at komme som en brølende løve. Han må komme i en lysets engels skikkelse. Han kan gennem åndelige oplevelser give en søgende det indtryk, at han allerede har fundet det, han søgte. Det kan fx ske gennem glæden ved det kristne fællesskab og en opløftende følelse af at være med til at lovsynge Gud. Til andre tider fører han den, der er på vej til at blive en kristen, ind i kristen aktivitet. Han sætter ham i gang med at vinde andre for noget, han ikke selv er vundet for. For mange er det blevet vejen ind i den indbildte tro. Der vil ikke gå lang tid, før den indbildte tro slå dybe rødder i sindet.

Den falske tro

Denne tro har ét kendetegn: den kender ikke anfægtelsen, men er altid rolig og tryk. Sætter nogen spørgsmålstejn ved den, rejser den sig i irritation og afvisning. For den sande tro er det helt anderledes. Den er aldrig tilfreds med sig selv, derfor er den ikke noget i sig selv. Dens værdi består i det, den griber om. Den er frem for alt kendetegnet ved sit forhold til Guds ord. Tager du Guds ord fra den, er den ikke til.

Den er skabt ved Ordet og lever af Ordet.

Guds ord siger, at troen kommer af det, som høres. Det betyder, at hører man ikke noget, kommer troen ikke. Der hører en forkyndelse til, som både skaber og nærer troens liv. Unddrager du dig Ordet, unddrager du dig Jesus, som er troens begynder og fuldender gennem sit skabende og livgivende ord.

Den, der sjældent hører Guds ord, mister trangen til det. Det koster større og større selvovertvindelse at gå til gudstjeneste og møde. Den, der sjældent læser Guds ord, får aldrig oplevelsen af Guds ord som sit livs behov. Derfor må vi igen og igen minde hinanden om at høre og læse Guds ord. Al sand åndelighed og åndskraft er forbundet hermed.

Troen og det, der står skrevet

Troen skabes af og bindes til det, der står skrevet. Det er derfor Jesus åbnede skrifterne for sine venner på vejen til Emmaus. Han bandt dem til det evige ord, som de bestandigt kunne vende tilbage til. Deres tro blev rettet mod det, der står skrevet. Dermed kom fastheden ind i deres liv. Med fastheden fulgte en myndighed, der var forankret i noget uden for dem selv.

De modtog ikke Ordet én gang for alle, men som livets brød. Det betød, at de stadig måtte leve af det. Ophørte tilegnelsen, fulgte slaphed, svaghed og på længere sigt den åndelige død. Guds ord skal smelte sammen med hjertet. Det skal blive ét med vort inderste, hvor alle tråde samles. Det er Helligåndens gerning at gøre det. Vort kald er at grunde over Herrens ord. Vi må bevare det ved at lade det blive i tanke og sind.

Troen og Jesus

Når Ordet bliver større og rigere for et Guds barn, er det et udtryk for, at troen vokser. Din erkendelse af Herren og hans nådes fylde bliver dybere. Jesus bliver dig stedse mere kær og uundværlig. Hver dag vender du dig mod Skriften i forventning til, at der er bud til dig fra ham. Du ved, at du behøver ikke alene trøsteord, men også ord, der ydmyger og

Hans Erik Nissen f. 1938

Cand. theol. og pensioneret højskoleforstander.

dømmer. Sådanne ord er med til at skabe plads for de ord, du har allermost kær: Ordet, der aftegner Jesus som korsfæstet for dig. Det ord føder jubelen i din sjæl: Jeg er hans – Han har købt mig til Gud med sit blod – Jeg er frelst!

Da har du gjort samme erfaring som kristne ned gennem alle tider: Når dit hjerte griber om evangeliets ord, er det Jesus, du tager i favn. Bibelen siger, at det navn, Jesus bærer, er GUDS ORD. Da han kom til jord, var det GUDS ORD, der blev kød og tog bolig iblandt os. Du skal ikke hente Jesus ned fra himlen eller op fra afgrunden. Han er ikke længere fra dig, end din Bibel er fra dig. Når du rækker din hånd ud efter den, rækker du din hånd ud efter Jesus. Du gør det bævende, fordi du ved, at du ikke i dig selv er i stand til at tilegne dig Ordet. Ånden må åbenbare det for dig. Derfor læser du bedende:

Vor forstand i mørkets bånd
kan jo ikke sandhed kende,
uden din den gode Ånd
vil sit lys i os optænde;
godt at tænke, tale, gøre
dertil må din Ånd os føre.

En billedbog i fire dele

Gennemgang af Johannes' Åbenbaring I

Af Christian Maymann, Kbh

Vi skal i en række artikler prøve at se lidt nærmere på Johannes Åbenbaring. Denne bog har, som det snart skal fremgå, været særdeles omdiskuteret. Man har været (og er) uenige om stort set alle detaljer i bogen. På højrefløjen i Danmark og dermed i LM har diskussionen typisk været centreret om forståelsen af kapitel 20. Indebærer kapitlet et fremtidigt tusindårsrige eller ej? Det er, groft sagt, det afgørende spørgsmål.

Midt i denne debat glemmer vi ofte, at den på en måde kun er toppen af isberget. Ens forståelse af kapitlet (og de andre kapitler i bogen) afhænger af mere eller mindre klare og mere eller mindre bevidste spørgsmål, man har stillet sig selv, og svaret på. De spørgsmål handler om tre forskellige forhold, og det er dem, vi skal se på i denne første artikel.

Det første spørgsmål er. Hvad *slags* skrift er Johannes' Åbenbaring? Er det en bog, der stort set realistisk beskriver bestemte begivenheder? Eller er det en bog, der skal forstås i billeder, hvor de forskellige billeder skal "oversættes", nærmest som når vi har med lignelser at gøre?

Det andet spørgsmål er: Hvordan er bogen *opbygget*. Hvor skal man sætte de store afsnitsinddelinger. Hvis vi selv skulle skrive "Kapitel 1,2,3 o.s.v." over de enkelte dele af bogen, hvor ville vi så sætte dem?

Det tredje spørgsmål lyder: Hvilken *periode(r)* i kirkens historie beskrives i Johannes' Åbenbaring?

Alt efter, hvordan disse tre spørgsmål besvares, kommer man frem til hver sin forståelse af bogen og af, hvad bogen har at sige til Guds menighed i dag. Vi skal i det følgende prøve at gå lidt nærmere ind i hvert af spørgsmålene for at

se, om det er muligt at pege nogle rimeligt velbegrundede svar ud.

Hvad er Johannes Åbenbaring

Hvad har vi med at gøre, når vi læser Åbenbaringsbogen?

Svaret på det spørgsmål har stor betydning for, hvordan man læser bogen. Hvad ligner bogen mest? Ligner den mest fx Amos, der er meget præcis i sine forudsigelser: Nævner (med navn nævnelse) de riger, Gud vil dømme, de personer, Gud vil tale imod osv. Eller ligner den snarere Daniel, der nogle gange kan være meget præcis, men også andre gange kan være mere bred i sine billeder? Spørgsmålet hjælper til at forstå Johannes' Åbenbaring.

Hvis bogen er som hos profeten Esajas, så handler den om enkelte begivenheder, som skal ske engang. Læser vi den overvejende som vi læser Daniels Bog, så er Johannes' Åbenbaring mere generelle beskrivelser, der både handler om menighedens tid, men også handler om fremtiden. Personlig tror jeg mest på det sidste. Argumenterne herfor vil blive givet hen ad vejen. Johannes' Åbenbaring er en billedbog, der i billeder beskriver den verden som Guds folk befinder sig i.

Hvordan er opbygningen?

Forståelsen af bogens opbygning er medbestemmende for, hvad man mener, bogen overhovedet siger. Jeg hørte engang en taler sige, at "inddelingen af en tekst er halvdelen af forståelsen". Og det er meget tydeligt i relation til Johannes' Åbenbaring. Lad os blot blive ved indledningseksemplet med kapitel 20. Hvis vi ser på 20,1 og på verset før, står der:

”De øvrige blev dræbt med det sværd, der stod ud af rytterens mund, og alle fuglene åd sig mætte i deres kød. (19,21). Og jeg så en engel stige ned fra himlen med nøglen til afgrunden og en stor lænke i hånden (20,1).”

At opdele en tekst er – lidt groft sagt – at opdele den i nogle kapitler, ligesom man opdeler en bog. De to muligheder, der nu gives er:

- A) 19,21 er *afslutningen* på et kapitel, og 20,1 er *begyndelsen* på et nyt kapitel. Denne tolkning munder typisk ud i, at det såkaldte tusindårs rige sættes lig med kirkens periode.
- B) 19,21 er ikke en afslutning, og 20,1 er en *naturlig fortsættelse* af beskrivelserne i kapitel 19. Denne tolkning munder typisk ud i, at det såkaldte tusindårsrige er en periode *efter* Jesus genkomst, der beskrives fra 19,11 og frem.

Dette var blot et eksempel på, hvordan opdelingen af teksten og forståelsen af den følges meget tæt ad. Med dette i mente, skal vi nu bevæges os ind på spørgsmålet: Hvordan så opdele bogen? Findes der en opdeling, der ikke er grebet ud af vores egne ønsker om, hvad det er, vi godt kunne tænke os, bogen sagde?

Jeg tror det, selvom jeg ikke vil sige, at jeg har fundet den. Men jeg skal her pege på en mulig opbygning. Når jeg hælder til den, er det af tre grunde: 1) Den tager skriftets karakter af et *oplæsningsskrift* seriøst. 2) De steder, hvor jeg mener, teksten skal deles, er tekstens indhold, før og efter, noget forskelligt. 3) Den skaber, så langt jeg kan se, nogle rammer, der ikke *sprænger* de enkelte syner.

Skriftet angiver selv at være et skrift til *oplæsning* (I 1,3 omtales der en, der læser op (oplæseren i menigheden) og de, som hører, altså flere – menigheden.) Når det således har været et oplæsningsskrift, må man forvente, at de store overgange i skriftet, er hørbare. Der må være nogle prægnante sætninger, som kommer igen. Og det er der også.

I Ånden

Fire steder i skriftet bruges formuleringen ”i Ånden”.

”På Herrens dag blev jeg *grebet af Ånden* og hørte bag mig

en høj røst som af en basun ” (1,10)

”Straks blev jeg *grebet af Ånden* og så en trone stå i himlen og én sidde på tronen.” (4,2)

”Og den (dvs. englen) førte mig *i Ånden* ud i ørkenen.” (17,3)

” Den sagde til mig: »Kom, jeg vil vise dig bruden, Lammet hustru.«Og englen førte mig *i Ånden* op på et stort, højt bjerg og viste mig den hellige by” (21,9f).(min kursivering).

Dette giver fire hoveddele i bogen. Dertil føjer der sig en indledning og en afslutning. For alle fire dele gælder, at det, der siges, er et svar på, hvad der siges i verset før, så i oversigtsform ser opdelingen således ud:

1,1-8	Introduktion
1,9-3,22	1. Hovedsyn
4,1-16,21	2. Hovedsyn
17,1-21,8	3. Hovedsyn
21,9-22,9 ¹	4. Hovedsyn
22,10-21	Afslutning

Så langt er der ikke de store vanskeligheder. Det første hovedsyn er heller ikke så vanskeligt at inddele, for det udgøres af de syv menighedsbreve. Men hvad så med 2. Hovedsyn? Her skal vi igen se på en prægnant formulering, nemlig ”tegn på himlen”. To gange beskriver Johannes, hvordan han så et ”tegn” på himlen. I 12,1 og i 15,1.

12,1 lyder: ”Og *et stort tegn* viste sig *på himlen*, en kvinde klædt i solen, med månen under sine fødder og med en krone af tolv stjerner på sit hoved.”.

15,1 lyder: ”Jeg så *et andet stort*, forunderligt *tegn på himlen*: Syv engle med de sidste syv plager, for med dem er Guds vrede fuldbyrdet.”. (min kursivering)

Altså: De to formuleringer kunne antyde, at her begynder to forskellige afsnit² Så vi kan altså indtil videre dele 4,1-16,21 ind i følgende:

4,1-11,19	
12,1-14,29	Første tegnsyn
15,1-16,21	Andet tegnsyn

4,1-11,19 er altså en enhed. Det kan man faktisk også let lade sig overbevise om. I kapitel 4 hører vi først de fire levende væsner råbe: ”Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den Almægtige, han, som var og som er og som kommer”. Dernæst hører vi om 24 ældste, der står foran Guds trone og lovpriser ham med ordene ”Værdig er du, ...til at få ... magt”. Kapitel 11 slutter så med, at Gud overtager den magt – det herredømme – som de i begyndelsen af kapitel 4 proklamerede, at han er værdig til.

Ligeledes hørte vi Gud tiltalt som ”han, som var og som er og som kommer”. Nu hedder det fra de samme 24 levende (engle)væsner, at de tiltaler Gud som ”dig..., som er og som var, fordi du har overtaget din store magt” (11,17). Der, hvor Gud først blev omtalt som ”han, som kommer” omtales han nu som den, der har overtaget sin store magt. Så der er faktisk god fornuft i at lade 4,1 – 11,19 gå som et hovedafsnit.

Ser vi så på gentagelser i det afsnit, så er der faktisk én, der er meget interessant. I 8,5 skriver Johannes: ”Og der kom torden og brag og lyn og jordskælv.” I 11,19 hedder det så igen: ” der kom lyn og brag og torden og jordskælv og voldsom hagl” Det kunne tyde på at vi her igen har en gentagelse, der fungerer som afsnitsinddeling. Rent indholdsmæssigt passer det også rimeligt godt, eftersom 8,5 afslutter de syv seglsyner, der går forud, og i 8,6 begynder en ny type syner. Så vi kan dele afsnittet ind i to dele:

4,1-8,5	Seglsyner
8,5-11,19	Basunsyner.

Således kan man blive ved med at kigge efter gentagelser. Og man vil så få en inddeling, der ser cirka således ud³:

1,1-9	Indledning
1,10-3,22	Første syn: De syv menighedsbreve
4,1-16,21	Andet syn:
4,1-8,5	Seglsyner
8,6-11,19	Basunsyner
12,1-14,20	Første tegn

15,1-16,21	Andet tegn
17,1-21,8	Tredje syn: Dommen over skøgen, Jesu genkomst, 1000 år, nyskabelse
21,9-22,9	Fjerde syn: Det himmelske Jerusalem
22,10-21	Afslutning.

Hvilken periode handler bogen om?

Det sidste spørgsmål, vi skal se på i denne omgang, er spørgsmålet: Hvilken periode i kirkens historie beskrives i Johannes Åbenbaring? Når man stiller dét spørgsmål, så bliver vandende delt blandt de kristne. Man kan blive enige om, at de første fire kapitler i første omgang henvender sig til syv navngivne menigheder i det første århundredes Lilleasien. Men så hører enigheden også op.

Man kan – lidt firkantet – inddele synspunkterne i to grupper. Den ene gruppe svarer, at Johannes' Åbenbaring fra og med kapitel 4⁴, beskriver den sidste periode af verdenshistorien – som kirken *endnu ikke* har oplevet. Synspunktet har stor udbredelse blandt bibeltro kredse specielt i dele af USA. Den meget populære romanserie „Ladt tilbage“ repræsenterer (på litterært set genial vis) dette synspunkt⁵. Den anden gruppe hævder, at Johannes' Åbenbaring fra kapitel 4 til og med kapitel 19 er en beskrivelse af kirkens tid fra Jesu første komme til Jesu andet komme. Dette synspunkt er et typisk luthersk synspunkt⁶.

For at gøre dette til andet end abstrakt teori, så lad os se på, hvad det betyder i praksis. I 13,11-18 ser Johannes et dyr, der stiger op af jorden. Hvad er det for et dyr?

I den første tolkning – den der hævder, at Johannes' Åbenbaring beskriver ting, der skale ske til sidst i verdenshistorien – vil man sige, at dette er en Antikrist, som endnu ikke er fremstået på jorden.

Den anden tolkning – den, der hævder at Johannes' Åbenbaring beskriver perioden fra Jesu første til hans andet komme – vil man forstå det dyr som et udtryk for gentagne åndsstrømninger/ forføriske personer op i gennem kirkens historie.

Selv tror jeg, at de to måder at se Johannes åbenbaring på

begge har noget rigtigt i sig. Men begge to bliver forkerte, hvis man rendyrker dem. Så langt jeg kan se, så handler *det meste* af teksten frem til kapitel 13 om kirkens tid (altså tolkning 2), mens kapitel 14 og frem *udelukkende* handler om tiden omkring dommedag. For at kunne redegøre for det synspunkt skal jeg først redegøre for, hvordan bogen hænger sammen med Det Gamle Testamente, og det må vente til næste artikel.

1 Hvor man lige skal sætte skellet mellem 4. Hovedsyn og Afslutningen er lidt vanskeligt helt præcist at afgøre.

2 Igen passer det godt med, at i 11,19 (verset for kapitel 12), afsluttes det foregående syn.

3 Hvis man ønsker den sidste del af argumentationen henvises til min artikel "Nøglen til Johannes Åbenbaring", *Nemalah*, 2003.

4 Se afsnittet om opbygning

5 Herhjemme er Sigfrid Becks bogen *Lys over fremtiden*, Herning, 1983 et eksempel på en sådan tolkning.

6 Herhjemme findes det fx i Frank Jacobsen *Jeg horte en rost. Bibelforedrag over Johannes Åbenbaring*. Fredericia 1973.

Christian Maymann f. 1973

Cand. theol. 2002. Lærer på LMH.

Af *Søren Pedersen, Nykøbing F.*

Det kristne liv som forkyndelse..

Der skete virkelig noget! Hele byen var berørt. Omegnen med! Hundredevis af mennesker strømmede til med al slags sygdom, plagsomme ånder, spørgsmål om frelse og fortabelse. Og ingen blev afvist! I Jesu navn skete helbredelser og befrielse fra onde ånder og hver eneste dag kom flere til tro på Jesus. I løbet af få måneder var mange tusinde blevet kristne.

Folkets ledere havde svært ved at forstå og acceptere udviklingen, som åbenbart var helt ude af kontrol. Men som ansvarlige fik de anholdt de centrale personer i oprøret: Jesu to apostle, Peter og Johannes. Nu skulle sagen undersøges og udviklingen gerne vendes.

Forhøret sættes igang. Et forhør der er værd at lægge mærke til, da det afdækker noget væsentligt om, hvem Peter og Johannes er, hvad de gør, og hvorfor de gør det. Dermed er der også forklaring på hele røret.

Forhøret afdækker at:

- Peter og Johannes er helt almindelige mennesker. De omtales som „jævne og ulærde mænd“
- de havde været sammen med Jesus.

-de ejede troens liv og kendte derfor rækkevidden og kraften af Jesu frelsesværk

-Guds vilje var den styrende instans i det, de gjorde.

-de levede i det barnlige tillidsforhold til Gud

Ved forhørets afslutning nævner Peter og Johannes stærke ord om Jesus, som gør lederne så rasende, at de vil dræbe dem. Kun pga. kloge ord fra vismanden Gamaliel redder de livet. Efter piskning og kraftige forbud mod at tale i Jesu navn går de ud i friheden - og underviser og forkynder om Jesus!!

Der sker noget

Det er oplagt, at denne situation fra de første kristnes tid, er speciel. Sådant sker tingene ikke alle steder til alle tider. Alligevel sker der noget specielt, hver gang Jesu liv er virksomt gennem mennesker, der lever her på jorden. Om det så sker synligt og stærkt eller mindre registrerbart og hverdagsligt, om det sker i ord eller handling, er det lige specielt. Det vigtige er ikke, hvordan det sker, men at det sker. For det er på den måde, Jesus bliver kendt af flere.

Specielt fællesliv

At leve et liv, der ærer Jesus, er et ønske, alle kristne kender til. Mere eller mindre bevidst satses der på at blive oplært af ham, få større kendskab til ham, blive udrustet af ham til at gøre, som han vil. Så hans liv bliver set og kendt.

I forbindelse med oplæringen i de gammeltestamentlige skrifter fandtes der på Jesu tid forskellige skoler med en rabbiner i spidsen. Eleverne boede hos eller tæt ved læreren og fulgte ham igennem længere tid så at sige dag og nat. De skulle nemlig undervises ved at høre, hvad læreren sagde, men også ved at se, hvad han gjorde. På den måde blev de fortrolige med den sande lære, hvordan den så ud i praksis, og hvordan den ånd og atmosfære var, som prægede dette liv. På den måde kunne Guds ord gives videre på en forsvarlig og troværdig måde.

„Følg mig!“ siger Jesus til sine disciple. Her ser vi altså det samme princip for oplæring. Men livet, der afsættes, er me-

get anderledes end i rabbinerskolerne. Hos rabbinereleverne står og falder resultatet med elevernes evne til med deres forstand at forstå og deres vilje til at gøre. Den kloge og viljestærke kan derfor nå langt. Klogskab og viljestyrke giver kvalitetsliv. Et pragteksempel på, hvor langt der kan nås ad den vej, var farisæeren Paulus. Han havde høj status i sit miljø. Med stor ret. Men da han senere som kristen udtalte sig om sit farisæerliv, konkluderede han, at det var lige til affaldscontaineren. I forhold til livet i Jesus var det mindre værd end ingenting. Farisæerlivet satte Paulus' liv i centrum, slet ikke Guds.

I livet hos Jesus sker noget helt andet. Simplethen fordi det liv er noget helt andet! I Johannes 1. brev, kap. 1,3: siges det f.eks. at: „... vort fællesskab er med Faderen og med hans søn, Jesus Kristus“. Altså et liv i det samme liv, som Faderen og Sønnen er i! Det her er jo så specielt, at det næsten bliver naturligt, at adgangen til det liv er en ny fødsel! Her er mere og andet end et offentligt pænt og fromt „følgefællesskab“!

Det virkelig specielle ved en kristen er hans organiske forbindelse til det samme liv, som Jesus er og har. Derfor er det også helt naturligt, at det nu er meget afgørende at være opmærksom på, hvem Jesus er, hvad han kan, hvad han har gjort, hvordan hans liv ser ud. Simplethen konkret at blive i livet i Jesus. For nu står og falder kvaliteten af det liv, der leves, ikke med den medfødte udrustnings kræfter, og hvad den medfødte lyst og vilje er i stand til. Hvilket altså ikke er ensbetydende med, at kristne så bare kan ignorere deres begrænsede evner og lege åndelige supermænd. Men det betyder, at alle, der er i fællesskabet med Jesus, kan være til stor inspiration, gavn og glæde for dem, de er i berøring med - kristne og ikke-kristne. Som Jesus var det i sit liv! Her bliver der levet, så Jesus æres. Hans liv bliver set og kendt.

To livsbærende forhold

For det første kan kristne leve i et frit og åbent forhold til den levende Gud. I troen på Jesu stedfortrædende frelseshandlinger er ryggen fri overfor Gud. I Jesus har den kristne det så godt med Gud, som det overhovedet er muligt at få.

Intet skal gøres bedre, anderledes eller en gang i fremtiden. Her er handlinger og ord, som de skal være, al skyld er betalt ned til det absolutte nul, djævelens magt er slået helt i stykker, og dødens liv er både straffet, afgået ved døden og begravet. I denne livsvirkelighed er det, at Gud giver, giver, giver - af nåde! Og den kristne får og får og får -uforskyldt! Her lever den fuldkomne frihed fra at bruge tid og kræfter på at få bearbejdet sit eget liv til harmoni med Gud. Nu kan tid og kræfter helt frit bruges med fokus på det, Gud vil med mit liv.

For det andet er der i troens nye liv naturligt plads for kærlighedens liv overfor sine medmennesker. Hvordan det kan ske, siger Gal 5,25 kort og stærkt: „Lever vi i ånden, skal vi også vandre i Ånden“. Når ugens syv døgn liv leves i troens livsvirkelighed, sker noget bestemt. Som absolut ikke er ligegyldigheder! I v. 22. nævnes det som en Åndens frugt: kærlighed, glæde, fred. Det eneste, som kan „producere“ den type frugter, er Jesu eget liv. Hvilket også understreges af seks andre udtryk, som knyttes til dette liv: tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse.

Sådanne frugter kan f.eks. et velgennemført kursusforløb i, hvordan man skal indrette sig for at leve kærlighedens liv, ikke bringe frem. Vores medfødte natur vil aldrig kunne praktisere det. Kun som efterligning og „rigtige“ gerninger.

Men nu sker det altså gennem såkaldt ganske almindelige jævne og ulærde - som altså også kan være ualmindelige og meget lærde! - kristne. Fordi de har modtaget frelsens liv, står deres liv til Jesu disposition.

Spændende og spændingsfyldt

En kristen får altså lov til at leve i og leve af Jesus eget liv! Det er jo fantastisk! Derfor er det også let at tænke, at hvor det liv udfolder sig, må det ske som noget mærkbart og synligt og herligt godt. Både for den, der lever dette liv, og for den, der møder det.. Men her oplever mange, at ugens syv dage igen og igen siger noget andet. Bl.a. at det ofte er svært at se forskel på kristnes og mange ikke-kristnes liv. Hvad så? Når den kristnes liv ikke mærkes og opleves som noget vir-

kelig anderledes. Eller de fleste af ens ikke-kristne kollegaer, naboer og andet godtfolk er høfligt ligeglade og afvisende. Er der så i det hele taget noget af værdi? Noget, der siger noget om Jesus?

Ingen forskel

Nu skal en mulig anfægtelse over det, man ser og oplever i ens eget liv, ikke nødvendigvis afvises for hurtigt. Det er jo aldrig en selvfølge at eje det nye liv i Jesus.... Men samtidig er det vigtigt at være opmærksom, så man ikke unødigt lader sig slå af pinden. Normalt vil det nemlig være sådan i det daglige miljø, en kristen er en del af, at der ikke umiddelbart kan ses og mærkes forskel på kristne og ikke-kristne. De fleste almenmenneskelige ting, der gøres og tages stilling til, sker jo på samme måde uanset tro. Der er ikke specielle „kristne“ udgaver af hverken håndværk, butik eller bogføring. Samtidig er mange ikke-kristne danskere også præget af Guds vilje i De 10 Bud. Som en sagde i et avisinterview: „Jeg lever efter et kristent livssyn uden at være kristen.“ De fleste oplever helt ærligt ikke et behov for et andet liv. Man tilfreds og klarer sig godt.

Stor forskel

Alligevel er der stor forskel! Kristnes drivkraft og motivation for at leve, som de gør, ligger nemlig et helt særligt sted. Den er i det kærlighedsliv, de selv er udsat for fra Guds side! Derfor er der en „duft“ af Jesus selv i disse gerninger. Og her afdækkes en stor og reel forskel på kristnes og ikke-kristnes liv.

Om dette „duftliv“ siger Paulus: „For vi er Kristi vellugt for Gud blandt dem, der frelses, og blandt dem, som fortabes - for dem, der fortabes, en duft af død til død, for dem der frelses, en duft af liv til liv“ 2. Kor.15-16

Kristne har altså et liv, som kan sige noget sandt om frelsens liv og fortabelsens liv. Det oplever nogle som positivt og livsbekræftende og vil gerne mere ind på livet af denne „duft“. Andre oplever det som truende, dømmende og livshæmmende og vil bestemt ikke have mere med det at gøre - og dermed så heller ikke med de kristne, som har dette liv.

Det normale

Det sidste sker oftest. Det er ulykkeligt normalt. Danskeren anno 2004 efter Kristus ønsker ikke at få Jesu liv tæt på sig. På trods af stor religiøs interesse, søgen og spørgen ønsker de fleste ikke at lande i Bibelens svar om Jesus som Vejen - Sandheden og Livet.

Dette mærker kristne især, når de er sammen med personer, som har indrettet sig imod Guds gode vilje med livet, og som vil blive i det liv. Bare det, at den kristne er der, kan få nogle til at forsvare både tyveri, løgn, drab osv. med de stærkeste og mest mærkelige ord. Andre - og det er nok det mest normale - formulerer sig pænt og venligt; vi lever jo i et demokratisk land, hvor der skal være plads til forskellige holdninger... Vi er forskellige med forskellig baggrund og kultur. Forskellige opfattelser er kun spændende og berigende...

Men denne „tolerance“ vil ikke kunne bære i en daglig tæt omgang med kristne. Uanset hvad kristne gør, vil livet i Jesus både støde og dømme, hvor syndens liv praktiseres og forsvares. „Duften“ får det til at ske. Den vidner nemlig altid om det sande og rene liv, Gud ønsker af alle.

Her får en del kristne det svært. Dels fordi de holder af disse mennesker, dels fordi de ofte selv bliver holdt lidt ude af det gode selskab i nabolaget og blandt kollegaer osv. Det er ydmygende. Hvilket let kan afsætte en fristelse til at se det gode i at „demokratisere“ holdningerne lidt, så det bliver lettere at sige ok til andres måde at leve og tænke på. Det er jo vigtigt at respektere andre.. Og man ved jo godt, hvor man selv står.

Men det viser sig hurtigt, at den vej er umulig. For samtidig med, at ens ord måske får vist både accept og tolerance overfor syndens praksis, siger det nye liv i Jesus et klart nej. Og det er det, der mærkes. Det kan og vil ikke skjules. „Duften“ er der bare!

At være en duft af død til død kan ikke kun være rart og omkostningsfrit. Bl.a. kan det let afsætte skyldfølelser overfor dem, der ikke vil have med Jesus at gøre. -Det er min måde at være på, -min måde at sige tingene på, der er forkert. Havde en anden kristen bare været her i stedet for mig, så

ville det ha' gået meget bedre. Nu er det måske min skyld, at dette menneske ikke lærer Jesus at kende.. Men nej! Overfor et menneske, der vil blive i syndens praksis, vil „duften“ af Jesu liv altid skabe en dødens afstand til livet. Hvor sandhedens og renhedens liv er, vil syndens og dødens liv altid have det skidt og give negative reaktioner. Det er normalt. Og fortvivlet!

Hele dette forhold mærkes for øvrigt også, når kristne vil forsvare eller undskylde synd, de selv eller andre lever i.

Det specielle

I sin afskedstale sagde Jesus til sine disciple: „Bliv i mig, og jeg bliver i jer“. Dette forhold mellem en kristen og Jesus er og bliver livet igennem selve hemmeligheden ved at leve til Jesu ære. Her kan der leves et liv, der siger og viser noget sandt og livskraftigt om Jesus! Det er i dette organiske livsfællesskab, kærlighedens opfindsomhed og omsorg trives og handler. Det er her, en kristen samtidig lever i længsel efter at komme hjem til Jesus og samtidig satser bare én dag mere her på jorden, hvis det kan være til hjælp for ét menneske.

Der sker noget

Når ikke-kristne mennesker, som er reelle og ærlige overfor syndens ødelæggende og livshæmmende magt, møder „Kristi vellugt“, sker der noget. Ikke nødvendigvis som hos Peter og Johannes. Men de vil få en oplevelse af at have mødt et liv, som også de kan komme til med deres livs problemer - og få hjælp. Og dermed er de inde under løfternes livskabende kraft!

Søren Pedersen f. 1952

Deltidsansat LM-prædikant på landsplan siden 1976.

Mindeord

Professor Carl Frederik Wisløff døde fredag den 25. juni 2004. Han blev født nytårsaften 1908 og fik et udsædvanligt langt liv som kristen leder.

Efter embedseksamen på Menighedsfakultetet i Oslo i 1931 var han først hjælpepræst og fra 1936 sognepræst ved Vatrelandskirken i Oslo. Fra 1940 til 1947 var han sognepræst ved Kristianssand i det sydlige Norge.

Fra 1947 og frem til sin pensionering i 1975 var Wisløff ansat på MF i Oslo. Først som rektor ved seminar for praktisk teologi og fra 1961 som professor i kirke- og dogmehistorie.

Det, som kendetegnede Carl Fr. Wisløff, var, at han formåede at kombinere videnskabeligt arbejde - med hans meget roste doktorafhandling: "Nattverd og messe" fra 1958 som højdepunktet - med en levende kontakt med det brede missionsfolk.

Hans bibelsyn var der ingen, som var i tvivl om. Hans klare lutherske grundsyn gjorde hans forkyndelse klar og frigørende. Både loven og evangeliet blev forkyndt, og hans budskab nåede frem til alle, uanset om det var akademikere, unge eller jævne folk fra land og by.

Netop denne enestående evne til at tale enkelt og klart - også om meget vanskelige emner - var specielt for Wisløff. Ved en missionskonference på LMH i slutning af 1970'erne begyndte denne lærde professor et møde med at glæde sig over, at en bestemt bog var oversat til dansk. En bog, som han selv havde læst med stor glæde, sagde han. Den fik store og varme anbefalinger. Bogen handlede om en lille engelsk kvinde som trodsede missionsselskaberne og var lydlig mod missionskaldet og rejste til Kina og var lige udkommet på Juniorforlaget !!

Selv udtalte Wisløff, at der var fire læremestre som for-

mede hans skriftsyn, forkyndelse, kirkesyn og forholdet til kristenfolket.

Først nævnte han sine forældre. "De lærte os børn, at agte på Guds Ord og sætte vores tillid til Jesus" skriver han selv.

Dernæst nævner Wisløff professor Ole Hallesby: "Under hans kateder lærte vi at forstå, hvor stort det er at følge Jesus i liv og død."

Endelig nævnes Anna Jensen "den uforglemmelige og utrættelige medarbejder i Guds Rige. Hun drev et mærkeligt redningsarbejde for vagabonder. Hun lærte mig på en ny måde at stole på evangeliets magt til at forvandle og frelse mennesker, hvis liv var gået i stykker." Det var Anna Jensen, som fik Wisløff til at læse Rosenius, noget som kom til at præge hans forkyndelse hele livet. Selv oversatte Wisløff flere bøger af Rosenius til norsk.

Sidst nævner Wisløff de gamle læsere i Birkenes. "Her lærte jeg", skriver Wisløff "at forstå betydningen af et frit og selvstændigt lægmandsarbejde".

Carl Fr. Wisløff fik en stor betydning for missionsfolket også her i Danmark. Artikler skrevet af ham findes i Budskabet fra 1960'erne og 30 år frem, men det er nok først og fremmest hans bøger, der har sat sit præg. Wisløff fik udgivet mere end 30 bøger og 20 er blevet oversat til andre sprog. På dansk fx hans lille troslære, "Jeg ved på hvem jeg tror", som flere generationer af LMH-elever har været igennem. Den blev taget i anvendelse på LMH allerede først i 50'erne i den norske version, og først 25 år senere oversatte Klara Lund bogen til dansk. Wisløffs prædikenlære: "Ordet fra Guds munn" har også sat sig varige spor samt hans sidste større bog: "Martin Luthers teologi". Om denne skrev Steffen Kjeldgaard-Pedersen i *Kristeligt Dagblad*: "Wisløff får alle sider af Luthers reformatoriske anliggende med og kommer vidt omkring i Luthers skrifter. Det er i sig selv imponerende, og jeg giver ikke noget for den indvending mod bogen, at den er konservativ i sin Luther-tolkning" Ære være Wisløffs minde.

Ebbe Kaas

Budskabet 140 år

Artiklen som bringes i dette nummer er hentet fra BUDSKABET nummer 1 i 1971. Artiklen er en leder i det pågældende nummer og skrevet af BUDSKABETS redaktør Frode Thorgreen, Århus. Frode Thorgreen blev redaktør af bladet i 1965 og var redaktør i 7 år. Thorgreen var LM's historiker, og han skrev bl.a. hovedparten af jubilæumsbogen ved LM's 100 års jubilæum i 1968.

I 1971 var der ikke færre end 5 artikler om behovet for at oprette et kristeligt gymnasium og kristne friskoler. Bladet var præget af en vision, som blev beskrevet næsten til trivialitet.

I år er det 25 år siden, at Det kristne Gymnasium blev oprettet i Ringkøbing. Der gik således 8 år fra lederartiklen i Budskabet, til at KG var en realitet.

Indledning og udvalg af artikel er foretaget af Ebbe Kaas.

Kristeligt gymnasium

En opfordring til kristen ungdom

Der var engang, da man inden for troende kredse mente, at man ikke skulle lade sine børn og unge få en højere skoleuddannelse, fordi de derigennem ville blive udsat for skadelig påvirkning af vantrolære.

Det er sjældent at møde dette synspunkt i dag. Naturligvis bliver mange unge udsat for gudløs påvirkning både i real-skole og gymnasium, på seminarium og ved universitetet, og desværre bevirker det også for nogle, at de bryder med hjemmets kristne livsholdning. Det er tragisk hver gang det sker, men alle er vist enige om, at vi er nødt til at løbe denne risiko, vi kan ikke af den grund forhindre vore børn og unge at få den uddannelse, deres hu står til og deres evner berettiger dem til. Skal de kunne fylde en plads i morgendagens samfund, må de have en uddannelse, der kvalificerer dem til det. Vi kan jo ikke tage vore børn ud af verden, de skal tværtimod leve i verden og om muligt være lys og salt. Men det er ikke ensbetydende med, at vi blot skal slippe vore børn ud i verden som får blandt ulve i fortrosthed til, at Gud nok skal bevare dem. Vi har lov til at fortroe os til, at Gud er mægtig til at bevare dem, men vi skal ikke gøre som drengen, der så mindelig bad til Gud om, at han måtte kunne sin lektie næste dag - og så lod være med at forberede sig.

Vi har både ret og pligt til at bede Gud bevare vore børn og unge, men vi må også være villige til at gøre, hvad der står i vor magt. Eventuelt selv bygge skoler, der kan ledes i kristen ånd.

Derfor vil vi gerne oprette Kristeligt Gymnasium.

Ikke alle er enige om dette. Tanken møder forskellige indvendinger, dels af principiel og dels af praktisk natur.

1) Der er forkert at ville oprette et kristeligt gymnasium. Et

Jubilæum

kristeligt gymnasium vil blive en slags drivhus, hvor de unge lever i et beskyttet miljø, som vil gøre dem uskikede til stormene ude i verden, f.eks. når de kommer til universitetet, seminarium eller anden højere uddannelse.

- 2) Vore troende unge skal ikke isoleres, de skal tværtimod ud blandt de ikke-troende og bære vidnesbyrd iblandt dem.
 - 3) Vi skal ikke prøve at samle alle troende lærere på et sted, de må meget hellere spredes over en lang række skoler og gøre deres indflydelse gældende der.
- Og så den rent praktiske indvending, at vi kan slet ikke skaffe troende lærere, der skal bruges på et gymnasium.
- Ad 1) Hvis det er forkert at bygge et kristeligt gymnasium, hvordan kan det så være rigtigt at bygge kristelige høj- og efterskoler, landbrugsskoler etc. ?

Ad 2) Her må gælde det samme som under 1.

Ad 3) Der vil aldrig blive tale om et enten eller, men altid om et både og. Der vil formodentlig altid være troende lærere, som føler kald til at virke et bestemt sted, og der kan øve en velsignelsesrig indsats, men der vil også altid være mennesker, som bedst vil kunne yde deres indsats i samarbejde med troende kolleger. Desuden vil en koncentreret indsats, som den kan ydes på et kristeligt gymnasium, kunne få langt større slagkraft. Og endelig har vi lov at tro, at der ud af tidligere elever på Kristeligt Gymnasium vil vokse et kuld af troende lærere, som kan gå ud i det offentlige skolevæsen og øve en gerning der.

Kristeligt Gymnasium skal ikke være et drivhus, det skal være en planteskole.

Den praktiske indvending, at vi ikke vil kunne skaffe det nødvendige antal troende lærere, er simpel hen et stykke praktisk vantro, og som al anden vantro totalt inkonsekvent. Tror man, at Gud kan gøre det vanskeligt at bevare børnene mod den antikristelige indoktrinering, de ustandselig er ud-

sat for ved mange skoler, hvorfor kan man så ikke tro, at Gud kan gøre det langt mindre at fremskaffe troende lærere i det omfang, der bliver brug for dem ved gymnasiet.

Det drejer sig jo ikke om til i morgen, eller blot i løbet af næste år, at skaffe 50-60 troende gymnasielærere. Det drejer sig i første omgang kun om en brøkdelen af dette tal, og ingen siger, at de alle skal være danske. Vi har et frit lærermarked i Norden, og til naturfag kan udmærket bruges f.eks. norske lærere, og i Norge er der ingen mangel på troende gymnasielærere takket være den skolepolitik, man i mange år har ført fra kristen side deroppe.

Mig bekendt har vi ikke inden for Luthersk Missionsforening savnet unge til missionærgerningen i Afrika og Sydamerika - bortset fra læger, som jo altså også er akademikere. Mon ikke det skyldes, at man fra ledelsens side har gjort noget for at finde frem til de unge, der gik med et kald til ydremissionsgerningen og gjort noget for at vække missionskald hos de unge - ikke mindst fra højskolens side er her gjort en stor indsats.

Formodentlig er det først om en halv snes år, vi får brug for et fuldt lærerkollegium.

Mon der ikke blandt vor ungdomsflok skulle være nogle, der ikke blot havde lyst til, men også følte kald til gymnasielærgerningen. Hvorfor ikke opfordre troende unge til at uddanne sig som akademikere ? Hvis der noget sted er brug for en kvalificeret missionsindsats, er det inden for de højere skoler og universiteter. Var det noget galt i, at nogle af vore unge følte kald til at blive kristne universitetslærere? Meget tyder på, at missionstiden i "den tredje verden" bliver kort. Var det ikke en ide at uddanne missionærer til hjemmission blandt den ungdom, der åndeligt og kristeligt er den mest forsømte, den studerende ungdom - og begynde med begyndelsen: gymnasiet, et Kristeligt Gymnasium. Hvis vi blot havde tro som et sennepskorn !

Eventyrligt

Der er et billede i en børnebog, der har gjort et vist indtryk på mig. Det er fra Astrid Lindgrens børnebog: „Mio, min Mio“, hvor der gennem hele bogen foregår en uforsonlig kamp mellem det gode og det onde. Den onde magt ledes af den sorte ridder Kato. Han har mange soldater, der alle har det samme kendetegn: de har et hjerte af sten. Det samme gælder for dem, som ridder Kato tager til fange. De får alle som én revet deres hjerte ud og anbragt en sten i brystet i stedet.

Et blødt, levende og kærligt bankende hjerte skiftet ud med en hård, kold og død sten. Det er et meget sigende billede. Og sådan er det jo ikke kun i eventyrets verden. Hårdhertede, forstenede og upåvirkelige mennesker kender den virkelige verden såmænd

også til. Og vi skal måske ikke engang så langt væk for at finde dem. I sorg, i vrede, i skuffelse og bekymring kan vi i grunden møde hårdhertetheden fra os selv. Med en hård forstening og forskansning over for alle kærlige tilnærmelser i ord og handling. Som var vi fortryllede af ridder Kato...

I Det Gamle Testamente kan vi finde ridder Katos modsætning. I den Gud, der siger: „Jeg giver dem et andet hjerte og en ny ånd i deres indre. Jeg fjerner stenhjertet fra deres krop og giver dem et hjerte af kød, så de følger mine love og omhyggeligt holder mine bud. De skal være mit folk og jeg skal være deres Gud“ (Ez 11,19f). På sin vis kan der måske være slet ikke så få fordele ved et stenhjerte. Det påvirkes ikke. Hverken af glæde eller sorg. Eller af andres hårdhed eller kærlighed. Eller af Guds bud. Stenhjertet er altid det samme.

Jeg kan ikke løsrive mig fra en kold matematisk fornemmelse af, at Gud kunne have vundet en hel del med en hær af stenhjertes. Frafaldsløse stenhjertes. Upåvirkelige af den verden, de er sat i. Og med loven i hånden kunne de jo som ridder Kato i eventyrets verden tage andre til fange og gøre dem lige så forstenede og upåvirkelige som dem selv. Det ville der ingen omkost-

ninger være forbundet med. Nej, Guds rige kunne på den måde gå fra sejr til sejr. Hvis det altså var sådan, Gud havde villet det.

Men sådan vil han tilsyneladende netop ikke, at det skal være blandt hans folk. Hos dem skal det være et kendetegn, at de har et hjerte af kød. Med frafaldets mulighed. Blødt. Pulserende. Levende og påvirkeligt. Påvirkeligt af nød. Af velsignelse. Af glæde og sorg. Af andre mennesker. Af deres hårdhed og kærlighed. Af Guds bud og af egen kærlighedssvigt i forhold til andre mennesker. Det er åbenbart et sådant folk, Gud ønsker. Et folk af mennesker. Med hjerter af kød. Uden mekanik i trosliv eller dagligliv. Men et folk, der i afmagt og ydmyghed vil lade Kristi eget menneskehjerte - og hans syn på dem, vi er sat iblandt - få mere og mere råderum i brystet.

Det kan så godt være, at dét gør livet lidt mere besværligt at leve. Denne hjertets påvirkelighed i mødet med dem, vi er sat iblandt. Men det gør næppe vort liv fattigere. Måske snarere tværtimod. For når alt kommer til alt, er det så ikke netop dét, der gør både troen og livet eventyrligt rigt?

Peter Fredensborg

Giv dem et kursus!

I den kommunale verden – hvor jeg tilbringer min arbejdstid – findes en standardløsning på alle problemer. Løsningen er: ”giv dem et kursus”. Eller med nogle pænere ord: kompetenceudvikling, personlig udvikling, samarbejdsuddannelse, fleksibilitetsuddannelse, personlige udviklingsmål, efteruddannelse og så videre. Hvor som helst, der er et problemfelt, vi gerne vil vise, at vi gør noget ved, så er svaret: et kursus. Og længden af kurset viser, hvor alvorligt vi tager tingene.

Og mærkeligt nok, så er der en helt særlig kultur knyttet til at give nogle et kursus – et kursus er en mulighed for at udvikle sig, tænke over sin praksis og sin dagligdag og revidere og udvikle og alt muligt andet positivt, som ingen siger nej til.

Måske skal jeg lade andre – med større evner inden for trend-analyser – om at forklare hvorfor. Men det ser ud til, at personlig udvikling, læring og kompetenceudvikling er blevet så centrale i manges liv, at det måske endda er blevet meningen med livet. Derfor giver det i høj grad mening, at ”give dem et kursus” – ja, det er måske det bedste, vi kan gøre for hinanden!?

Så hvorfor ikke ”give dem et kursus”, når der nu er så meget, vi gerne vil give videre til hinanden og til dem uden for vores egne rækker? Et kursus er forbundet med nogle særlige værdier, som har stor gennemslagskraft lige nu. Et kursus er et sted, hvor man har mulighed for at udvikle sig, reflektere over sit liv, forandre holdninger, revidere tankesæt og alt muligt andet, som har betydning for, hvordan vi le-

ver vores liv. Et kursus er samtidig en mulighed for et sammenhængende forløb af undervisning om temaer og emner, som er planlagte på forhånd og samlet set præsenterer, fx hvad det betyder at være kristen.

Giv dem et kursus! Det er noget, som er let at sælge i øjeblikket, hvor verden er fuld af kurser og undervisning, det er et koncept, hvor der er mulighed for at lægge en masse solid undervisning i gode rammer, og der er på forhånd en kultur omkring kurser, som åbner for, at det kan få betydning for mit liv fremover. Det er da en fantastisk mulighed! Så: Giv dem et kursus. Arranger et spændende, veltilrettelagt og gennemarbejdet kursus med et udviklings- og forandringsperspektiv, der rækker langt ind i evigheden.

Per O. Rasmussen

Bøger

Research om tro

- en journalist stiller svære spørgsmål om kristen tro
Lee Strobel
Credo forlag 2004
79 sider, 75 kr

Med jævne mellem er der - ikke mindst fra Credo Forlag - udkommet apologetiske bøger i forskellige størrelser. Indholdsmæssigt adskiller "Research om tro" sig ikke væsentligt fra de andre. De typiske problemstillinger lidelse, evolution, helvede mv. behandles også her. Men genre-mæssigt adskiller bogen sig en hel del fra tidligere udgivelser.

Bogen har et stærkt personligt præg, idet forfatterens egen kamp med indvendingerne danner grundlag for de svar, der gives, ligesom der også refereres til andres erfaringer.

Lee Strobel begyndte at stille spørgsmål til såvel troen som tvivlen, da han endnu var ateist. At han ikke slog sig til ro med letkøbte svar, er bogen et godt eksempel på.

Bogen rummer i betragtning af sine 79 sider både en indholdsmæssig dybde og en pædagogisk enkelhed.

Hjælp mod tankemæssige hindringer

De mest almindelige spørgsmål, folk stiller om Gud, er genstand for nærmere undersøgelse i bogen:

- Hvorfor er der så meget smerte og lidelse i verden, hvis der er en kærlig Gud?
- Hvordan kan rationelt tænkende mennesker tro på mirakler, hvis videnskaben modsiger dem?
- Hvis Gud virkelig skabte universet, hvordan kan det så være, at videnskaben peger på evolutionen som forklaring på livet?
- Hvis Jesus er den eneste vej til Himlen, hvad så med de mange millioner, der aldrig har hørt om ham?
- Hvordan kan Gud sende mange mennesker i Helvede, hvis han virkelig har omsorg for dem, han har skabt?
- Er det muligt at være kristen, selvom jeg har nogle tvivlsspørgsmål?

Den primære målgruppe for bogen er for mig at se gymnasieelever, mens folk, der i forvejen har læst tykke apologetiske bøger, fint kan springe den over. I øvrigt er der god inspiration at hente for lærere og teenledere.

Man kan naturligvis med rette spørge, om denne og andre apologetiske bøger lægger for stor vægt på for-

nuften og de intellektuelle svar i forbindelse med troens tilegnelse. Men man skal huske på, at bogens anliggende *ikke* er at beskrive, hvordan troen bliver til.

For såvel søgende mennesker som tvivlende og spørgende kristne gives der her en god hjælp til at tackle nogle af de reelle tankemæssige hindringer for troen.

Ole Solgaard

Udgivet af:
Luthersk Missionsforening
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 12492

Returneres ved varig adresseændring

